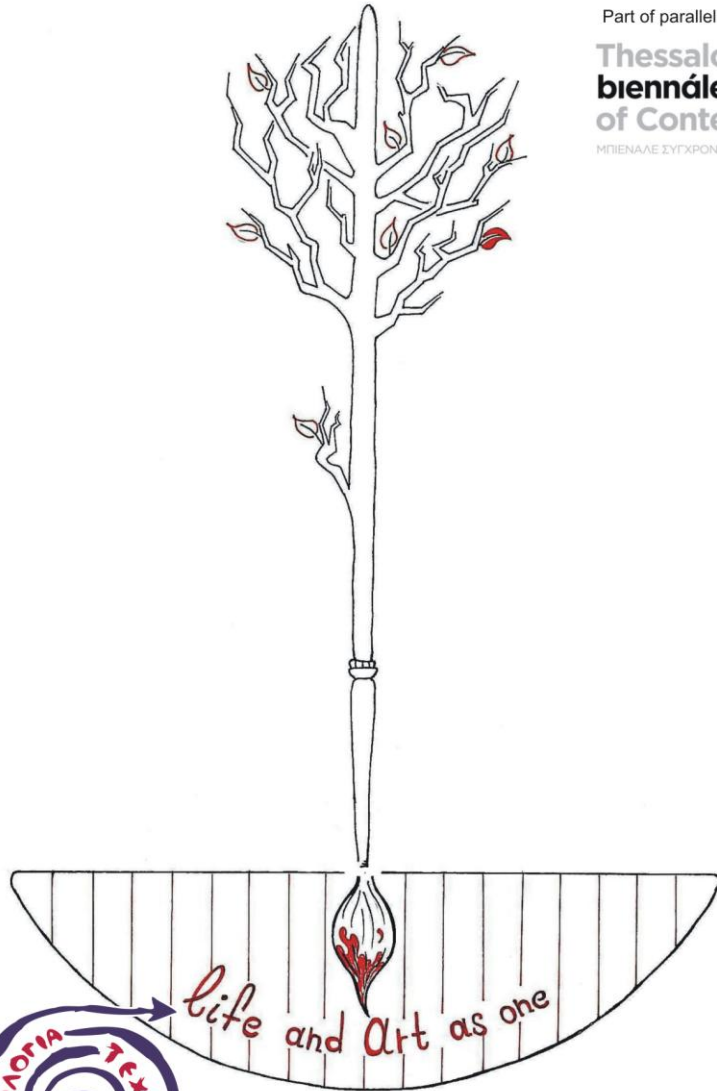

1st International Symposium of Art Therapies

Art / Music / Drama / Dance / Creative Arts

life and art as one

Part of parallel programme

**Thessaloniki
biennale: 5
of Contemporary Art**

ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

18-19-20 September 2015

PSYCHOLOGY-ART, ART-THERAPY SCHOOL & INSTITUTE THESSALONIKI

1ο Διεθνές Συμπόσιο Θεραπειών μέσω Τέχνης

«Ζωή και Τέχνη είναι ένα»

Θεματικές ενότητες

Εικαστική ψυχοθεραπεία

Μουσικοθεραπεία

Δραματοθεραπεία

Χοροθεραπεία

Δημιουργικές τέχνες

Ειδικές ενότητες / Δορυφορικά τραπέζια συμποσίου

Τέχνη και ψυχανάλυση

Τέχνη και Θεραπείες μέσω τεχνών στα σχολεία

Παιδική τέχνη-έκφραση / ανάπτυξη της προσωπικότητας (οι εικαστικές δράσεις διεθνώς)

Τέχνη και θεραπεία σε ειδικούς πληθυσμούς / πλαίσια

Τέχνη/ Θεραπεία μέσω τεχνών και έφηβοι

Ο καλλιτέχνης ως βιωματικό υλικό

Τέχνη/ Ιστορία/ θεραπεία (εικαστικές παρεμβάσεις έκφρασης στον δημόσιο χώρο)

Εικαστικές δράσεις/κατασκευές/ εκθέσεις

1st International Symposium of Art Therapies

“Life and Art as one”

Thematic areas

Art therapy
Music therapy
Drama therapy
Dance/movement therapy
Creative arts

Special sessions/Satellite meetings of the symposium

Art and psychoanalysis
Art and therapies through art in school environment
Children's art-expression / development of personaity (artistic projects worldwide)
Art and therapy in special groups / settings
Teenagers and art / Therapy through arts
Artist as an experiential material
Art / history / therapy (artistic expression interventions in public space)

performance / project / installation

«Ζωή και Τέχνη είναι ένα»

Έλενα Τονικίδη, εικαστικός / art-therapist, Member of the American Association Art-therapy(AATA) & Member of the Greeks Art therapists(E.E.Θ)

Επιμελήτρια Συμποσίου

Η τέχνη ως συνολική εικόνα του κόσμου, ως ωδή στου μύθους, αρχαϊκούς ή άλλους, η τέχνη ως φάρμακο και αυτοθεραπεία, η τέχνη ως άμεση Δημοκρατία αλλά και ως μεταμορφωτική δύναμη της ενέργειας είτε ανθρώπινη, επιστημονική ή καλλιτεχνική αλλά και η τέχνη ως φυσική εξέλιξη αντιμετώπισης του παρελθόντος, η τέχνη ως ευεργετική δύναμη που οδηγεί στο στοχασμό γιατί ο στοχαστής βλέπει τις ίδιες τις πράξεις του σαν πειράματα, σαν απόπειρες να ανακαλύψει κάτι, έγραφε ο Νίτσε και η τέχνη ως μια διαρκή επερώτηση, σημείωνε ο Αξελός που δεν οδηγεί παρά σε μια διαρκή αναζήτηση μιας απάντησης που αυτοαναιρείται.

Δεκάδες χιλιάδες χρόνια πριν, προτού εισαχθεί η λέξη «τέχνη» στο σύστημα οποιασδήποτε κουλτούρας, υπήρχε η ανθρώπινη ανάγκη για δημιουργική έκφραση, πέραν αυτού που απαιτούσαν για την αποπεράτωση των ωφελιμιστικών καθηκόντων. Αυτό που τώρα ονομάζουμε τέχνη, η κατασκευή των γεγονότων ή των αντικειμένων της ενατένισης, διαμέσου της πράξης της φαντασίας, που εμφανίζεται ή εκτελείται σε ειδικά περιβάλλοντα, ήταν τότε απλά μια πτυχή της καθημερινής ζωής.

Σήμερα περισσότερο από ποτέ, η τέχνη αποτελεί αντικείμενο, προς εξέταση, από ένα ευρύ φάσμα επιστημών που εκτείνεται από τον τομέα της τέχνης, στον τομέα της ψυχολογίας και της ιατρικής. Το ερέθισμα και η αναζήτηση τρόπων από τους καλλιτέχνες και τους θεωρητικούς επιδόσεων να οραματίζονται και να ερμηνεύουν την τέχνη ως αναπόσπαστη ισχύ της πραγμάτωσης του νοήματος της ανθρώπινης ζωής 'δόθηκε' στους εικαστικούς ψυχοθεραπευτές, στο δραματοθεραπευτές, στο ψυχόδραμα, στον χοροθεραπευτές και την κινησιολογία, στους μουσικοθεραπευτές, στη συγγραφή και στην ποίηση. Όπως και στους ομόλογούς τους έτσι και στην τέχνη αναζήτησαν τρόπους για να αποκαταστήσουν μερικές από τις ουσιώδεις λειτουργίες της παραγωγής της τέχνης.

Η διατύπωση της διευρυμένης έννοιας της τέχνης, ετέθη για πρώτη φορά από τον Joseph Beuys: «αυτός που δεν καταλαβαίνει τίποτα από σαρδέλες δεν καταλαβαίνει τίποτα από τέχνη», ανέφερε, υπογραμμίζοντας παράλληλα ότι ακόμα και τα ζώα αποτελούν τμήμα της εργασίας και ότι η τέχνη δεν είναι εδώ για να κερδίσουμε μια άμεση γνώση αλλά για να μορφοποιηθεί μια εκβαθυμένη γνώση με αφορμή το βιωμένο. Αυτό που έθιξε, ουσιαστικά, ο Beuys είναι ότι η Ελευθερία είναι ικανότητα του ανθρώπου να δημιουργήσει νέες αιτίες. Ελευθερία = αυτοπροδιορισμός = δημιουργικότητα = τέχνη = άνθρωπος. Και αυτό, συμπλήρωνε, δεν επιτυγχάνεται από μερικούς αλλά όλοι μαζί, ξεκινώντας ο καθένας από τον τόπο εργασίας, την ικανότητα μιας νοσοκόμας, της νοικοκυράς, ενός χωρικού, ενός από όλους εμάς, να γίνουμε μια δημιουργική εξουσία και να την αναγνωρίσουμε ως τμήμα μιας καλλιτεχνικής υποχρέωσης που θα φέρουμε εις πέρας. Αυτή την ίδια τη ζωή.

«Παλιές Διασταυρώσεις-Make it New» το γενικό θέμα της 5ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, παλιές διασταυρώσεις τόπων και χρόνων, μια εσωτερική αναγκαιότητα που είναι ο πυρήνας της δημιουργίας και συνεπώς κάθε ψυχική διεργασία μπορεί να εκφραστεί και να αποτυπωθεί μέσα από τη τέχνη. Το έργο που γίνεται φίλτρο, οθόνη, δοχείο και έτσι η δημιουργικότητα του ανθρώπου και η ανάπτυξη της γίνεται ένας πολύ σημαντικός θεραπευτικός παράγοντας. ώστε να τροποποιεί τη φαντασία του, τους δαίμονες του να αλλάζει ή και να εμπλουτίζει τα σύμβολά του καθώς το προϊόν τέχνης είναι ένα πρώτο σύμβολο.

«Από την απαισιοδοξία της νόησης στην αισιοδοξία της πράξης» αναφέρει ο Antonio Gramsci που το έργο του είναι η πηγή έμπνευσης για τον τίτλο της κεντρικής εκθεσης της Μπιενάλε, ας πραγματώσουμε σε αυτό το Συμπόσιο με την συμμετοχή σας και τους προσκεκλημένους ειδικούς θεραπευτές, την αισιοδοξία της θέλησης που θα θέσει τα θεμέλια της ζωής στο σήμερα, αυτή την δυνατότητα του ανθρώπου που δίνεται μέσα από τις «θεραπείες τεχνών» να μορφοποιήσει τις ανησυχίες του, τις δυσκολίες, τους φόβους του, να χάσουν αυτοί πλέον την ασάφεια τους, να αποκτήσουν συγκεκριμένη μορφή ώστε να τους αντιμετωπίσει καλύτερα. Ζωή και Τέχνη είναι ένα.

Life and Art as one

Elena Tonikidi, artist / art-therapist, Member of the American Association Art-therapy(AATA)& Member of the Greeks Art therapists(E.E.Θ

)Curator of the Symposium

Art as an overall picture of the world, as an ode to the myths, archaic or other, art as medicine and self-healing, art as direct democracy and even as a transformative force of energy either humanic, scientific or artistic and art as a natural evolution of addressing the past, art as a beneficial force that leads to reflection because the thinker sees his own actions as experiments, as attempts to discover something, Nietzsche wrote and art as a continuous interpellation, Axelos says that only leads to a constant search of an answer that selfreversed.

Tens of thousands years ago, before the word "art" enters in any culture system , there was the human need for creative expression , beyond of what required for the completion of utilitarian duties. What we now call art , the construction of events or objects of contemplation , through the act of imagination, that displayed or performed in special environments, was then just an aspect of everyday life.

Today more than ever,art is a subject for consideration of a wide science range extends from the field of art, in the field of psychology and medicine. The stimulus and the quest of ways from artists and theorists of performances to envision and interpret art as integral force of the realization of the meaning of human life 'given' to art psychotherapists,drama therapists,psychodrama, to dance therapists and kinesiology, to music therapists, in writing and in poetry. As to their counterparts so in the art they look for ways to restore some of the essential functions of the production of art.

The formulation of the enlarged concept of art, entered for first time by Joseph Beuys: « whom does not understand anything of sardines, understands nothing of art ," he said, while stressing that even animals are part of the elaboration and that art is here not to win a direct knowledge but to formulate a deeper knowledge in response to the lived. What Beuys essentially raised is that Freedom is the ability of human to create

new causes. Freedom = selfdetermination = creativity = art = man . And this, he supplement , is not achieved by some but from all together, starting eachone of his workplace , the ability of a nurse, a housewife, a villager, one of all of us, to become a creative power and to recognize it as a part of an artistic requirement that we have to carry out. This life itself.

"Old Intersections' theme of 5th Biennale of Contemporary Art, old intersections of places and years, an internal necessity that is the core of creation and therefore every mental process can be expressed and reflected through the art. The work that becomes a filter, a screen, a tank and so human creativity and its development become a very important therapeutic agent, so as to modify his imagination, his demons, to change or enrich his symbols as the art product is a first symbol.

"From the mind pessimism to the act of optimism" Antonio Gramsci said, whose work is the inspiration for the title of the main exhibition of the Biennale. Lets realize at this Symposium with your participation and the invited experts therapists, the optimism of the will which will lay the foundations of life today, this ability of man given through the "art therapies" to format his concerns, difficulties, fears, so as to lose their ambiguity, to acquire specific form so as to encounter them better. Life and art as one.

«Ο καλλιτέχνης ως βιωματικό υλικό»

το βιωματικό υλικό: «ο καλλιτέχνης-θεραπευτής»

Δρ. Δωροθέα Κοντελετζίδου, ιστορικός/θεωρητικός τέχνης

Η εξέλιξη της τέχνης από αναγκαίο μέσο έκφρασης μιας κοινότητας που λειτουργεί με πολιτισμικούς όρους, σε τέχνη που πραγματεύεται την πραγματικότητα, το φαντασιωσικό αλλά και επιλύει δομικά προβλήματα σύνθεσης, επαναδιατυπώνει ερωτηματικά που αφορούν στην ιδέα αλλά και στη διαδικασία εξέλιξης αυτής της ιδέας, δηλαδή μιας τέχνης για τη τέχνη η οποία όμως απελευθερώνοντας την ύλη του έργου ακολουθεί τη διαδρομή αυτή που αρθρώνεται μέσα από τη δημιουργική πράξη. Αυτή η δημιουργική πράξη όμως δεν υφίσταται παρά μόνο μέσα από τον προσωπικό 'αγωγό' του κάθε καλλιτέχνη ο οποίος, ανάλογα με τις εμπειρίες του, τη γνώση αλλά και την επεξεργασία αυτών συνθέτει ένα έργο το οποίο ως δυνητικό έργο τέχνης, εμπεριέχει αλλά και έχει και ως στόχο τη σταθερότητα (δόμηση, σταθερά δεδομένα) η οποία όμως προκαλείται από τις αποθηκευμένες αναπαραστάσεις στον εγκέφαλο. Κατ' επέκταση η όποια ιδέα δεν εξαρτάται μόνο από την αντίληψη για το πραγματικό (καθολικό) αλλά και από την εμπειρία του ατομικού (ειδικό), δηλαδή από τα συνεχή ερεθίσματα (αισθήσεις) που αποθηκεύονται στη μνήμη και συνιστούν την εμπειρία. Στο πλαίσιο αυτό ο κάθε καλλιτέχνης είναι από μόνος του ένα 'βιωματικό υλικό' το οποίο διαχειρίζεται, επιλέγει να διαχειριστεί, σύμφωνα με την αντίληψη του, μια επιλεγμένη ιδέα. Το ερώτημα που τίθεται, λοιπόν, η επιλεγμένη αυτή ιδέα που προκύπτει από την αντίληψη δύναται να λειτουργήσει και ως θεραπεία; ως 'κάθαρση'; Θα απαντήσω βιωματικά, διαμέσου, δηλαδή, των πολλαπλών συζητήσεων με καλλιτέχνες οι οποίοι μιλώντας για το έργο τους κατέληγαν σε μια μοναδική στιγμή. Αυτή της 'εξομολόγησης' προς τον εαυτό τους που συνήθως εμπεριείχε το «διάβασα, είδα, άκουσα και στη συνέχεια με απασχόλησε...» με αποτέλεσμα η μορφοποίηση του αντικειμένου να είναι το τελικό αποτέλεσμα αυτής της 'εξομολόγησης'. Το βιωματικό των πιο 'νάρκισσων' καλλιτεχνών εκδηλώνεται, συνήθως, με μια πιο ερμητική ματιά στο εγώ τους, στις αισθήσεις τους με αποτέλεσμα το εικαστικό αποτέλεσμα να 'φαντάζει' ως μια εκ βαθέων εξομολόγηση που κοινωνείται χωρίς αιδώ, ταμπού και αναστολές. Η αντιδιαστολή έγκειται, χωρίς απαραίτητα να είναι και κανόνας, στο γεγονός ότι αυτοί οι καλλιτέχνες μιλούν λιγότερο για τη βιωματική εμπειρία τους σε σχέση με το εικαστικό τους αντικείμενο.

Και στις δύο όμως περιπτώσεις η μετάπλαση της αντίληψης σε ιδέα καθιστά τη νέα πραγματικότητα πιο σταθερή από την εφήμερη. Και σ' αυτό το σημείο έγκειται η θεραπεία μέσω της τέχνης αφού η νέα πραγματικότητα και 'πραγματικότητα' ανασύρει μια άλλη ανάγνωση από τη συνήθη, από την επιβεβλημένη, αυτή της προσωπικής 'κατάθεσης', ερμηνείας των νέων δεδομένων που προκύπτουν από τη διεργασία της αντίληψης σε ιδέα. Η σταθερότητα ως λύτρωση αλλά και βαθμιαία ως ανάγκη έκφρασης αυτής της σταθερής πραγματικότητας (αντικείμενο) η οποία αποτυπώνεται μετά από μια πολλαπλή αντίληψη του πραγματικού αντικειμένου παράγει το αντικείμενο αυτό που, δυνητικά, μπορεί να προκύψει σε έργο τέχνης. Υπό αυτήν την έννοια μπορούμε να πούμε ότι τότε και μόνο τότε 'η τέχνη για την τέχνη' αποκτά μια ιδιαίτερη αυταξία η οποία διατυπώνεται ερήμην αλλά και εις το όνομα του τελικού αντικειμένου. Μια αυταξία που καλεί τον αναγνώστη να παραμερίσει, να 'απομακρύνει' το βιωματικό του καλλιτέχνη και να αναγνώσει το ίδιο το έργο. Η κατανόηση δεν εμπεριέχει το βιωματικό του άλλου-καλλιτέχνη, η κατανόηση όμως εμπεριέχει την αντίληψη και την ιδέα του ίδιου του υποκειμένου η οποία, διαφορετική, προσκαλεί στην παραγωγή ανάγνωσης μιας νέας πραγματικότητας κάθε φορά με αποτέλεσμα η «βιβλιοθήκη του καλλιτέχνη» να παραμένει μια άγνωστη ουτοπική αλλά και γοητευτική εξερεύνηση.

"The artist as experiential material"

experiential material: "the artist-therapist"

Dr. Dorothea Konteletzidou, historian / art theorist

The evolution of art from necessary means of expression of a community that works with cultural conditions in art that deals with reality, the imaginary and solves structural synthesis problems, restates questions relating to the concept and the development process of this concept, that of an art for art but releasing the project matter follows the path that is articulated through the creative act. This creative act does not exist except through the personal 'pipeline' of each artist who, according to his experience, knowledge and the processing of these compose a project as a potential work of art, that contains and has aiming stability (construct, fixed data), which is caused by the stored representations of the brain. By extension, any idea depends not only on the perception of the real (catholic) but also on the experience of

the individual (special), ie by consecutive stimuli (sensations) stored in memory and constitute the experience. In this context, every artist is itself a 'experiential material' which he managed, chooses to manage, according to the perception of a selected idea. The question which shall enter, then, the selected idea that arises from the perception may serve as therapy? as 'clearance'? I will answer experientially, through the multiple conversations with artists, who are talking about their work resulted in a unique moment. That the 'confession' to themselves usually entailed the "read, saw, heard and then occupied ..." so the formatting of the object to be the final result of this 'confession'. The experiential of the most 'Narcissus' artists manifests, usually with a more hermetic look at their ego, their senses so the visual effect 'looks' as a deep confession that shared without shame, taboos and inhibitions. The contrast is, without necessarily be a rule, in the fact that these artists speak less about their personal experience in relation to their artistic object. In both cases, however, the transformation of the concept in an idea makes the new reality actually more stable than transient. And at this point lies the therapy through art since the new reality and 'reality' retrieves another reading of the ordinary, from the imperative, that of the personal "deposit", interpretation of new data resulting from the process of perception in idea. Stability as redemption and incremental as a need to express this constant reality (object) which is reflected after a multiple view of the actual object produces the object which potentially can result in artwork. In this sense we can say that only then 'art for art' acquires a special value in itself which is expressed in absentia and in the name of the final object. A value in itself that invites the reader to put aside, to 'remove' the experiential artist and read the work itself. Understanding does not involve the experiential of other-artist, but involves the perception and idea of the subject itself which, different, invites in the production of reading a new reality every time so the "library of the artist" remains an unknown utopian and fascinating exploration.

Η τέχνη σαν μηχανή επιθυμίας

Χλόη Κολόρη, ψυχίατρος, ψυχαναλύτρια

Chloe Kolyri, psychiatrist, psychoanalyst, Université Ouvrière de Genève

Επιχειρείται να προσεγγισθεί η σύγχρονη τέχνη μέσα από τη Ντελεζιανή εννοιολόγηση του ριζώματος, των μηχανών επιθυμίας και πολέμου, της απεδαφικοποίησης του queer- nomadic identity. Η καθημερινή ζωή σαν αναπαράσταση βιομηχανία τέχνης και θεάματος, η κατάληψη του σώματος από τη βιοπολιτική και η διεκδίκηση του από την Εικαστική τοποθετούνται παράλληλα. Οι κίνδυνοι για τη τέχνη και τον άνθρωπο εκ παραλλήλου και απέναντι οδηγού στις "μη λύσεις" ως διεξόδους.

Αναφορά στους: Τισιάνο, Σπυρόπουλο, Poussin, Delacroix, Braques, Knickerbocker

Buttler, Vaneghem

Art-therapy-εικαστική ψυχοθεραπεία

Τι είναι τελικά η Θεραπεία μέσω της Τέχνης?

Νιόβη Σταυροπούλου, art-therapist, Member of the British Association of Art-therapy & of the Greeks Art therapists (E.E.Θ)

Η θεραπεία μέσω της Τέχνης συνδυάζει τις εικαστικές τέχνες και την ψυχοθεραπεία σε μια δημιουργική διαδικασία όπου η εικόνα που παράγεται γίνεται η βάση για την εξερεύνηση και την κατανόηση του εαυτού. Σκέψεις και συναισθήματα συχνά εκφράζονται καλύτερα με εικόνες παρά με λέξεις. Στην θεραπευτική προσέγγιση μέσω της Τέχνης συναισθήματα και εσωτερικές διαμάχες παίρνουν οπτική μορφή, και διαμέσου της δημιουργικής αυτής διαδικασίας ξαναβιώνονται, επιλύονται και αφομοιώνονται από τον ψυχισμό.

Η «μαγική δύναμη της εικόνας» και η βαθιά πίστη του ανθρώπου σε αυτό το φαινόμενο μπορεί ακόμη και να είναι ο κύριος λόγος της θεραπευτικής ιδιότητας της τέχνης. [Ernst Kris]

Art-therapy

Niovi Stavropoulou, art-therapist, Member of the British Association of Art-therapy & of the Greeks Art therapists (E.E.Θ)

Therapy through art combines Visual arts and Psychotherapy in a creative process in which the image produced is the basis for the exploration and understanding of Self. Within this context, art is used a medium to address emotional issues which may be confusing and distressing. Thoughts and Emotions often express themselves better through pictures than through words.

In Art Therapy, emotions and internal conflicts take visual form, and through this creative process they are being resolved and assimilated by the psyche.

The "magical power of the image" and the deep faith of man to this phenomenon may even be the main reason of the therapeutic properties of art.[Ernst Kris]

The 'potential space' created on the internet.

Exploring the potential of using internet communications programs for distant creative therapy.

Rakel Eva Gunnarsdottir, prof.art-therapist, psychotherapist

The modern world seems to be becoming smaller, with easier ways to travel and more highly developed communication technology. It has made some things easier for us, but also created a potential for some to live a rather complicated lifestyle. Internet and smart phones have almost become necessities, but they are tools that can possibly give us new dimensions in therapeutic work.

There are many things to take into account when using these tools for distant therapy. The client's security and the therapeutic frame need to be looked at from a new angle, along with other points that are important to think through.

Περί Μουσικοθεραπείας

Σαμαρά Μαρία, Μουσικοθεραπεύτρια, MA-SFMT, GIM Trainee (advanced level III), Ελβετία

Η Μουσική είναι μια τέχνη, η οποία προσφέρει μοναδικές ευκαιρίες και δυνατότητες, για ανθρώπινη έκφραση και επικοινωνία.

Η Μουσικοθεραπεία είναι μια σύγχρονη θεραπευτική μέθοδος, όπου ο εκπαιδευμένος θεραπευτής, μέσω από την κλινική χρήση της μουσικής (κλινικός αυτοσχεδιασμός), στόχο έχει να βοηθήσει στην αποκατάσταση, διατήρηση και βελτίωση της πνευματικής, ψυχικής και σωματικής υγείας του ατόμου.

Είναι μια δημιουργική πορεία, που προκύπτει σαν αποτέλεσμα της θεραπευτικής σχέσης εμπιστοσύνης ανάμεσα στον θεραπευτή, τον ασθενή και την μουσική, η οποία βοηθάει το άτομο να ενεργοποιήσει το δυναμικό του, να υπερβεί τους περιορισμούς της παθολογίας του, διευκολύνοντας την θεραπευτική αλλαγή, και την αυτοπραγμάτωση, οδηγώντας στην θεραπεία.

Η μουσικοθεραπεία απευθύνεται σε άτομα κάθε ηλικίας που πάσχουν από διανοητικά, σωματικά ή ψυχολογικά προβλήματα, άτομα εξαρτημένα ή άτομα σε κρίση.

Μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην βελτίωση των αντιληπτικών, γνωστικών και άλλων δεξιοτήτων, στην ανάπτυξη/βελτίωση του λόγου, στην καλλιέργεια δεξιοτήτων επικοινωνίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, στην ανάπτυξη πρωτοβουλίας, δημιουργικότητας και φαντασίας. Να βοηθήσει στην ψυχολογική υποστήριξη αλλά και στην πνευματική ανάπτυξη. Να βοηθήσει την πορεία προς την αυτογνωσία, να προκαλέσει και να βοηθήσει αλλαγές, να βοηθήσει στην ομαλότερη κοινωνική προσαρμογή και στην επίτευξη μιας καλύτερης ποιότητας ζωής.

About Music Therapy

*Samara Maria, Music Therapist, MA-SFMT, GIM Trainee, (advanced level III),
Switzerland*

Music is an art that can speak to the whole person and offer unique possibilities for human expression and communication. It can powerfully affect our minds and bodies, express our emotions, allow us to experience moment- to-moment self-expression and offer peak experiences alone or with others.

Therapy, from the Greek Therapeia, is a health-giving service and when applied to the treatment of mental, psychological, and behavioral disorders, it becomes interchangeable with the term “psychotherapy” and covers a variety of modern therapeutic and psychotherapeutic approaches. (Binder, Binder and Rimland, 1976).

So, Music Therapy is a psychotherapeutic, creative process, which takes place between the client/patient, the therapist and the music. It's a form of an individualized treatment, in which, a trained therapist, using the music clinically (clinical improvisation), establishes a professional relationship, focusing on the promotion of positive personal growth and the development of physical , emotional, cognitive and social needs of the client. It can be applied to clients of all ages suffering from mental, physical or psychological difficulties, addicted or people in crisis.

Building bridges – diverse roles of music in treatment, rehabilitation and therapy

Esa Ala-Ruona, PhD, is a music therapist and psychotherapist working as an associate professor and senior researcher at the Music Therapy Clinic for Research and Training, at University of Jyväskylä.

Music as an art form, as an emotionally meaningful channel for expressing oneself, and as a flexible platform for both individual and interactive activities offer unique opportunities for individually tailored therapeutic work in several contexts. A person with a need for therapeutic help does not have to have any special skills or competencies in music and still can benefit from music and its applications in treatment, rehabilitation and therapy. In University of Jyväskylä, Finland, the interdisciplinary group of experts have developed, modeled and investigated the effects of music therapy for depression (Improvisational Psychodynamic Music Therapy) and for stroke (Active Music Therapy for Post-Stroke Recovery). The results reveal that both of these therapy models are effective and can be applied flexibly in terms of needs of an individual client. Also the knowledge gained from these research projects can be utilized in other contexts and for different clinical and non-clinical target groups. Theoretically well-grounded and clinically relevant therapeutic models can be firm but flexible at the same time. The presentation will be illustrated with authentic audio and video excerpts, and the similarities and differences of the elements of psychotherapeutic and neurological music therapy will be discussed.

Σπαγειρική Δραματοθεραπεία

Ντέμης Κυριάκου, ψυχίατρος, dramatherapist

Member of the British Association of Dramatherapists (BADth)- (Dramatherapy Supervisor)

Η Σπαγειρική Δραματοθεραπεία είναι μια μορφή ή ένα μοντέλο δραματοθεραπείας με υπερβατική προοπτική. Αποπειράται να συνδέσει τον κόσμο της ψυχολογικής και ψυχοθεραπευτικής θεωρίας και πρακτικής μ' εκείνον της πνευματικότητας και των εσωτερικών διδασκαλιών και μεθόδων. Απευθύνεται σε ενήλικες άντρες και γυναίκες που επιθυμούν να κινηθούν βαθύτερα σε σχέση με την εσωτερική τους ανάπτυξη, και πλησιέστερα προς τον Εσώτερο τους Εαυτό, πέρα από την απλή αναδιοργάνωση ψυχολογικών αμυνών ή την δόμηση ενός «υγιέστερου εγώ». Αυτή η μορφή δραματοθεραπείας αναζητάει τα μεταμορφωτικά και πνευματικά εκείνα στοιχεία τα οποία παραβλέπονται από τις πλείστες των ψυχοθεραπευτικών σχολών και προσεγγίσεων. Απ' τη μια προσανατολίζεται στο εγγενές δυναμικό της Ψυχής, κι απ' την άλλη προετοιμάζει το "εγώ" για να μπορέσει αυτό να κατανοήσει, να περιέξει και να συνεργαστεί με τους σκοπούς της Ψυχής, τα μηνύματα και τους θησαυρούς Της. Σπαγειρία είναι μια αρχαία, σύνθετη ελληνική λέξη, που απαντάται σε Αλχημιστικά κείμενα και δηλώνει μια διπλή διαδικασία απαραίτητη για την εσωτερική Μεταμόρφωση. Αποτελείται από τα ρήματα "σπάζω" και "αγείρω" (ή "συλλέγω"). Η εστίαση της Σπαγειρικής Δραματοθεραπείας είναι η Ψυχή, το επίπεδο εκείνο της ύπαρξης που είναι αφανές στην καθημερινή μας προσωπικότητα και για το οποίο χιλιάδες χρόνια εσωτερικής παράδοσης και πρακτικής έχουν διδάξει.

Spagyric Dramatherapy

Demys Kyriacou, psychiatrist, dramatherapist

Member of the British Association of Dramatherapists (BADth)- (Dramatherapy Supervisor)

Spagyric Dramatherapy is a form or model of dramatherapy with a Transcendental perspective, linking the world of psychological and psychotherapeutic theory and practice to that of spirituality and esoteric teachings and methods. It addresses the

needs of adult men and women who want to make a further step regarding their self-development and self-knowledge, a step towards their Inner Self. As a process it aims beyond the mere reorganizing of psychological defense mechanisms and a general "feeling better" or a "healthier ego" state but looks for the transformative and spiritual elements usually ignored by most of the current psychotherapeutic schools. On the one hand, it is orientated towards the inherent Soul-potential, and on the other in clearing the ground for the "ego" to cooperate, understand and contain the Soul's purpose, its messages and treasures. Spagyria is an old, compound alchemical term of Greek origin signifying a double process necessary for inner transformation. It is comprised from the greek verbs "spazo", meaning break down, and "agiro", meaning "to collect". The focus of Spagyric Dramatherapy is the Soul, that plane of existence most oblivious to our everyday personality and about which thousands of years of esoteric tradition and practice have taught.

A Poetic Basis of Mind, Beyond the Literalism of Everyday Life

***Roula Demetriou, Dramatherapist, Supervisor. International member of the
British Association of Dramatherapists (BADth)***

Psychological life, says James Hillman, is thoroughly imaginative; all our actions, fantasies, dreams are in fact poetic acts. We only imagine that they are literal realities that must be dissected and verified through some kind of microscopic lens.

A poem is more than a collection of artfully sequenced words. It is the weaving of personal and collective experience, emotion, imagination, archetype, myth and is given form through those symbols we call language. To deconstruct and analyse it is to kill it. Man is much the same yet his place in the literal world overshadows this poetic self, often reducing him to logical, concrete definitions and labels that immediately convey his place in society. When he gets sick, or feels out of sorts, this same literalism of labels and definitions is applied. In this talk, we will explore how the imaginative and symbolic relate to a person's wellbeing, arguing for the case of looking beyond the given labels, dropping down into the imaginal depths and standing in awe of the mystery that is the human psyche. This is the starting point of recovery.

Body as the Archaeology of Self and Other

Susan Scarth, MCAT RDMP CMA, Dance Movement Therapist, Movement Analyst and Sensorimotor Psychotherapist

“We long for place; but place itself longs. Human memory is encoded in air-currents and river sediment. Eskers of ash wait to be scooped up, lives reconstituted.” Anne Michaels, *Fugitive Pieces*, Bloomsbury Publishing, 1997

The purpose of this paper is to describe and illustrate the fundamental character of dance movement therapy (DMT) as it is most usually practiced in the early 21st century. In the mid 20th century dance movement therapy grew in recognition as a profession. The most influential DMTs developing their unique models from their roots as dancers and/or physiotherapists, supported by psychological and psychoanalytic theory. Today neuropsychology, informed by neuroscience research, verifies the original tenets as understood by early DMTs. The importance of the primary relationship, as re-experienced in the therapeutic relationship, is witnessed and understood as the client presents (unconsciously) their movement profile and unique personal dynamics, borne of their context and history. As the client is encouraged to increase a somatic awareness of self through breath, image and mindful movement, their story unfolds in equal part through words and visceral memory. The importance of creative enactment while playing with imagery and exploring the moving self enables the client to explore relationship in body and space.

Sand-play-therapy / αμμοθεραπεία ως μέσω ολοκλήρωσης του ατόμου

Kevin Burrows, MB, ACP Accredited Counsellor, expressive therapist

Μαρία Χρήστου, art-therapist, Member of the American Association Art-therapy (AATA) & of the Greeks Art therapists (E.E.Θ)

Anne Quinlan, art-therapist, Member of the American Association Art-therapy (AATA)

Οι μινιατούρες της αμμοθεραπείας αποτελούν το αλφάβητο μέσα από το οποίο ο θεραπευόμενος θα διαλέξει τον τρόπο που θα εκφραστεί. Για το λόγο αυτό είναι σημαντικό η διαθέσιμη συλλογή να είναι όσο το δυνατό μεγαλύτερη, ώστε να αντιπροσωπεύει ένα «κόσμο» - πραγματικό ή φανταστικό - όσο το δυνατό ευρύτερο. Κατά την επιλογή των μινιατουρών, το άτομο πρέπει να επιλέγει ελεύθερα, με βάση αυτά που τον μαγνητίζουν.

Στόχος του Sandplay είναι να βοηθήσει ώστε να «αναδυθούν» ιδέες, φόβοι, ελπίδες ή συγκρούσεις που αντιμετωπίζει ο θεραπευόμενος, ώστε να συνειδητοποιηθούν και να συζητηθούν σε συνεργασία με το θεραπευτή, σε ένα ασφαλές περιβάλλον.

Για την καλύτερη κατανόηση, θα παρουσιαστεί δείγμα από την θεραπεία ενός ατόμου με κύρια μορφή την μοναχιά.

Γιατί το Sandplay είναι αποτελεσματικό; -Είναι άμεσο, σε αντίθεση με την προφορική περιγραφή- Το άτομο δημιουργεί ελεύθερο ένα χειροπιαστό έργο

-Τυχόν προβληματισμοί και θέματα αναδύονται αβίαστα, κατά την ερμηνεία του έργου με τη βοήθεια του θεραπευτή.-Ο θεραπευτής μπορεί να δώσει τις κατάλληλες συμβουλές προς τη βελτίωση της ζωής του ατόμου

Sand play therapy as a means of becoming whole

Kevin Burrows, MB, ACP Accredited Counsellor, expressive therapist

Maria Christou, art-therapist, Member of the American Association Art-therapy (AATA) & of the Greeks Art therapists (E.E.Θ)

Anne Quinlan, art-therapist, Member of the American Association Art-therapy (AATA)

The sand play miniatures constitute the alphabet through which somebody under therapy will express themselves. For this reason it is of vital importance that the collection is as vast as possible, so that a world, imaginary or real, can be expressed with the best possible detail. While selecting the miniatures, one should choose freely, or more precisely, choose the items he's drawn by

Sand play therapy aims to help with the ideas, fears, hopes or conflicts that the person under therapy has and which surface throughout the session. In cooperation with the therapist, all the above can be realized and discussed in a safe environment.

Why is sand play therapy effective? -It is direct, compared to the classic verbal therapy -The patient creates a solid realistic piece on the sand pit, that can be discussed upon -Any problems and issues can surface freely, and be discussed under the guidance of the therapist. -The therapist can and will give advice towards the optimization of the person's life and towards effectively tackling any issues

Μία πρωταρχική Σχέση

Στέλλα Κολυβοπούλου, Ψυχολόγος, ΜΑ Ψυχοθεραπεία μέσω Κίνησης

Στέλλα Βαγιονά, Παιδοψυχίατρος

Είσοδος-έξοδος, πλαίσιο-όριο, αισθήσεις και συναισθήματα, Εγώ και το αντικείμενο. Διαδρομή μιας διαντίδρασης πλαισίου και σώματος. Ανάμνηση και μνήμη. Επανορισμός μιας πρωταρχικής μοναδικής σχέσης. Αναπαραγωγή μιας ιστορίας, επαναβιωμένης σε ενεστώτα χρόνο, «λεκτικοποιημένης» με αυτό που πρώτο συγκροτείται, το σωματικό εγώ. «Υπνωτίζεσαι εισπνέοντας μυρωδικά απόμακρων εικόνων αλλού φυτρώνει η μια αλλού η άλλη. Καλείς όμως το φιλικό πνεύμα της ενοράσεως και βρίσκεις στενές συγγένειες μεταξύ τους αγνοούμενες χρόνια.» (Kiki Κική Δημουλά, «Αντίγραφα Ορατών τε Αοράτων»). Υποθέσεις...

A Primitive Relationship

Stella Kolyvopoulou, Psychologist, MA Dance/Movement Psychotherapist

Stella Vagiona, Child Psychiatrist

In-Out, frame- boundaries, senses and feelings, the Ego and the object. A journey of an interaction between the frame and the body. Remembrance and memory. Redefinition of the unique primitive relationship. Reproduction of a certain history, re-experienced at time present, "verbalised" through that which first integrates, the bodily ego. Cases...

The topological technology of the antique theatre and the Greek aesthetic way of viewing the world

Alexios Petrou, Associate Professor, School of Education, University of Nicosia

If it is true that important changes in aesthetic forms relate to important developments in social reality, then the abrupt appearance of a new aesthetic form in ancient Greece forces us to examine the historical developments during that era and to search for the reasons that may have conducted to such a big change. Indeed, from the 7th to the 5th centuries radical changes took place, especially regarding people's views on space and time. After we initially examine these two notions, as well as the way of disenchanting the past, we then connect them to the transformations of mnemonic function and the rise of the individual as an autonomous being. Finally, we examine the relation between theater and the Greeks' aesthetic viewing of the world, since theater seems to express the need to articulate and to be considered as the temporal existence in a new, spatio-temporal way. By examining the nature of the Greeks' viewing, we render obvious that theatrical art is ultimately a spatio-temporal technology, dealing with the matter of conscience through a technique of the self and of viewing.

performance / installation

5

Performance

Κωνσταντίνα Μαδαράκη, ψυχολόγος, εκπ/μενη art therapist

Δέσποινα Βασιλειάδου, Ελένη Βασιλειάδου, Θεωδωρή Ιώβης, Μαριάννα Μουριζάκη, εκπαιδευόμενη

Leaders:

Γεωργία Νικολάου, εικαστικός, εκπαιδευόμενη art therapist

Πήτερ Γκόνζεν, εικαστικός, εκπαιδευόμενος, art therapist

Μουσική:

Παναγιώτης Καράμπαμπας, μουσικός

Επιμέλεια Ελενα Τονικίδη, ψυχολόγος, εικαστικός, art-therapist

Φορέας: Ψυχολογία- Τέχνη

Η Performance πραγματεύεται το βίωμα στη ζωή που μέσα από την τέχνη απογυμνώνεται από τα αποδομένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εκάστοτε πολιτισμικού, κοινωνικού, πολιτικού πλαισίου, το οποίο στις μέρες μας, συχνά, αποτελεί πηγή περιορισμού και αποπροσανατολισμού. Το βίωμα ως απελευθέρωση, ως επικοινωνία, ως θεραπευτική σχέση, ως βίωμα του έν- σαρκου σώματος που δεν χαρακτηρίζεται από τίποτα άλλο παρά μόνο από το ίδιο το σώμα και την έκφραση αυτού και των αισθήσεων του στο «εδώ και τώρα», το οποίο στο «μετά» παραμένει ως αποτύπωμα, ως εμπειρία, ως γνώση. Το άτομο που βιώνει, που αισθάνεται, που ζει και εκφράζεται με τα περιβλήματά του, χωρίς όρια και «πρέπει» με τη χρήση των αισθήσεων του, με το χρώμα ως υλικό και το σώμα ως πινέλο. Ενώ η σπείρα, σύμβολο γέννησης, ένωσης, προσαρμογής και εξέλιξης της ζωής, θα είναι εκεί ως καμβάς, «εδώ και τώρα», ασφαλές πλαίσιο, φίλος και θεραπευτής. Στο ύψιστο των τεχνών, η μουσική ως πηγή ερεθισμάτων, πειραματισμός και έκφραση θα εξελίσσεται και θα εξελίσει τη διαδικασία. Η performance αποτελεί την πορεία στη ζωή, από τη γέννα στο θάνατο, από την αρχή της καλλιτεχνικής δημιουργίας στην ολοκλήρωσή της, από την πρώτη θεραπευτική συνάντηση στην τελευταία. Θα ξεκινά με τον πρώτο χτύπο της ζωής και θα ολοκληρώνεται με τον τελευταίο, καθοριστικό για το τέλος και την καινούργια αρχή. Τα άτομα που θα κινούνται ελεύθερα στο χώρο θα αποδίδουν με την κίνηση τους και τη χρήση χρώματος το βίωμα τους στα μέλη της σπείρας και η

συνέχεια αυτής, τα μουσικά όργανα θα δημιουργούν τις συνθήκες για συνεχόμενη συνδιαλλαγή με το Εγώ και το περιβάλλον.

5*: πέντε είναι οι αισθήσεις, τα στάδια του κύκλου της ανθρώπινης ζωής, οι ήπειροι, οι πρώτες καλές τέχνες, οι γραμμές στο πεντάγραμμο, τα στοιχεία στην πεμπτουσία του Αριστοτέλη (γή, φωτιά, νερό, αέρας και αιθέρας), πέντε είναι και οι θεραπείες μέσω τεχνών.

5

performance

***Konstanantina Madaraki **, psychologist, under training art therapist**

Despina Vasiliadou, Helen Vasiliadou, Thodoris Iovis, Marianna Mourizaki

Leaders:

Georgia Nikolaou, visual artist, under training art therapist

Peter Gonzen, visual artist, under training art therapist

Music:

Panagiotis Karababas, musician

Curator: Elena Tonikidi, psychologist, visual artist, Art-Therapist

Representative body: Psychology – Art

The performance addresses the incident in life that through art is stripped of the characteristics specific to each cultural, social, political context, which in our days often constitutes a source of restriction and disorientation. The experience as release, communication, therapeutic relationship, as an encounter of the en- flesh body which is characterized by nothing, but the body itself and the expression of itself and the its senses in the “here and now”, which in the “after” remains as an imprint, as an experience, as knowledge. The person experiencing, feeling, living and expressing using its shell, without limitations and “musts” when using its senses, with color as the material and the body as the brush. While the spiral, symbol of birth, union, adjustment and progression of life, will be there as the canvas, “here and now”, safe frame, friend and healer. At the height of arts, music as a source of stimuli, experimentation and expression will evolve and help the evolution of the procedure itself. The performance represents the path in life, from birth to death, from the beginning of the artistic creation to its completion, from the first therapeutic

encounter to the last. It will begin with the first beat of life and will be completed with the last, something crucial to the end and the new beginning. The members moving freely in space, using their movement and color will convey their experience to the members of the spiral and the continuation of it, while the musical instruments will create the conditions necessary to the continued transaction with the Ego and the environment.

«Η τέχνη, το εγώ και το εμείς»

Ελένη Βασιλειάδου, Κοινωνική επιμελήτρια, εκπ/μενη Art-Therapist

Κωνσταντίνα Μαδαράκη

Επιμέλεια Πολίνα Κουργένη, Εικαστικός, εκπ/μενη Art-Therapist

Φορέας: Ψυχολογία- Τέχνη

Η εγκατάσταση έχει ως κεντρική ιδέα πως η τέχνη υπάρχει, πηγάζει, αναφέρεται και αποδίδεται από και στο κάθε άτομο, στο περιβάλλον αυτού, στους άλλους και στις μεταξύ αυτών σχέσεις. Σκοπιμότητα της εγκατάστασης, η συνδιαλλαγή του ατόμου σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο με την βαθύτερη, ασυνείδητη, επουλωτική και απαλυντική μορφή έκφρασης, αυτή της εικαστικής. Με τον τρόπο αυτό, η τέχνη γίνεται ταυτόχρονα το μέσον, η διαδικασία και το αποτέλεσμα της συνδιαλλαγής αυτής. Η επίτευξη αυτού, θα γίνει με τη χρήση έτοιμου συρμάτινου γλυπτού και την επι τόπου και ελεύθερη χρήση διαθέσιμου υφάσματος και χρώματος. Μια διαδικασία ένδυσης και ταυτόχρονης απογύμνωσης, απόρροια οποιασδήποτε φύσεως συνδιαλλαγής, όπως της φιλικής, της ερωτικής, της θεραπευτικής. Το συρμάτινο γλυπτό θα είναι εγκατεστημένο στο χώρο του συμποσίου για να «δέχεται» την έκφραση των συναισθημάτων, τις σκέψεις, τα βλέμματα, τα αγγίγματα των ατόμων περαστικών ή σκοπίμως παρευρισκόμενων. Ιδιαίτερης και βαρύνουσας σημασίας αποτελεί η ίδια η διαδικασία της εξέλιξης αλλά και η παρατήρηση της πορείας του εγκατεστημένου γλυπτού του συμποσίου και η καταγραφή αυτού μέσω της φωτογραφίας. Μια διαδικασία «παραλληλίζουσα» με τη εξέλιξη ενός ατόμου και με την διαδικασία και την εξέλιξη της θεραπείας.

«Art, the I and the We»

installation

Eleni Vasiliadou, Social Care Tutor, Art-Therapist trainee, Konstantina Madaraki

Curator: Polina Kourgeni, visual artist, Art-Therapist trainee

Representative body: Psychology – Art

The central idea of the installation is that art exists, derives from, refers to and is attributed by and in each individual, their environment, the others and their relations in between. The point of the installation is the conciliation of the individual at a

personal and social level with the innermost, unconscious, healing and alleviating form of expression, that of the visual art. Thus, art becomes simultaneously the means, the process and the result of this conciliation. This will be achieved by using a pre-made wire sculpture and the free use of the available colour and fabric on site. A process of clothing and simultaneous denudation, the outcome of a conciliation of any nature such as the friendly, the amorous, the therapeutic. The wire sculpture will be installed at the site of the symposium where it will "accept" the expression of the feelings, thoughts, looks and touches of the passers-by or those who will attend knowingly. The process of the evolution itself is of particular and utmost importance, as well as observing the course of the installed sculpture at the symposium and documenting it through photography. A process "parallel" to the evolution of an individual and the process and development of the therapy.

Η ψυχανάλυση ως έργο τέχνης

Κώστας Γεμενετζής, Ψυχαναλυτής

Ήδη από τις απαρχές της η ψυχανάλυση εννοήθηκε στο πλαίσιο του ιατρικού μοντέλου και γενικότερα της επιστημονικής σκέψης. Η αξίωση της ψυχανάλυσης να συλλάβει το συμβάν της θεωρητικά με την μεταψυχολογία και πρακτικά με την ερμηνεία, δηλαδή η καθήλωσή της στο πεδίο της γνώσης, είναι προβληματική. Η γνώση παρέχει μια σωληνοειδή όραση, και ως εκ τούτου είναι λίγη για τον ορίζοντα της ψυχαναλυτικής συνομιλίας. Όμως αυτή τούτη η γεγονότητα της ψυχανάλυσης (η ύπτια θέση του αναλυόμενου, το αθέατο των συνομιλούντων, ο "ελεύθερος συνειρμός", η "ελεύθερα μετέωρη προσοχή", η "αρχή της αποχής" κλπ.) θα μπορούσε να συνιστά τον καμβά μιας συνάντησης, τα χαρακτηριστικά της οποίας θα είχαν περισσότερα κοινά με το έργο τέχνης παρά με μια επιστημονική διαδικασία. Η ομιλία θα επιχειρήσει να αναπτύξει κάποιες διαστάσεις της ψυχανάλυσης ως έργου τέχνης.

Psychoanalysis as Work of Art

Konstantin Gemenetzis, Psychoanalyst

Allready from its beginnings psychoanalysis has been conceived of in the frame of the medical model and scientific thinking in general. The claim of psychoanalysis to capture its event, theoretically through metapsychology and practically through interpretation, namely its fixation on the field of knowledge, is problematic. Knowledge allows for a tubular vision, which falls short of the horizon of the psychoanalytic encounter. Yet the selfsame facticity of psychoanalysis (the supine position of the analysand, the mutual invisibility of the interlocutors, "free association", "free floating attention", "abstinence principle" etc.) could serve as canvas for a meeting which would have more common properties with a work of art than with a scientific procedure. The lecture will try to unfold some dimensions of psychoanalysis as work of art.

Το καρτεσιανό υποκείμενο και οι περιπέτειες της αισθητικής (Τρόμος και απόλαυση στην τέχνη σήμερα)

Φώτης Καγγελάρης, Διδάκτωρ Ψυχοπαθολογίας Univ. de Paris- Συγγραφέας

Η Ηθική εκβάλλοντας στην Αισθητική αναπαριστά αξιακά τη σχέση του Υποκειμένου με τον εαυτό του και τον Άλλον. Οι διαφοροποιήσεις της Αισθητικής στο καρτεσιανό Υποκείμενο ακολουθούν τις εξελίξεις που επιφέρει ο Ορθός Λόγος από το «άρα» και μετά και που μέσω του Ρομαντισμού καταλήγουν στην Μεταενοσιολογική Τέχνη και τη Body art.

Στην εξέλιξη αυτή διαφαίνεται η παύση του ρόλου της Τέχνης ως προστατευτική του βλέμματος έκφραση, δηλαδή, ως αποτροπαϊκό εγχείρημα έναντι εκείνου του τόπου του Υποκειμένου που συνδέεται με την επιθυμία και δεν συνάδει με την Ηθική των κυρίαρχων σημαινόντων.

Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της ρήξης της μορφής ούτως ώστε το έργο Τέχνης να καταστεί η δίοδος για την Αλλότητα, κατ' άλλους, την ουσία του είναι. Η Τέχνη σήμερα, αγχώνοντας μας, μας δείχνει το πτώμα του καρτεσιανού Υποκειμένου.

The Cartesian subject and the adventures of aesthetics (Terror and jouissance in contemporary art)

Fotis Kagelaris, Doctor of Psychopathology, University of Paris- Author

Ethics flowing into Aesthetics represents the relationship of the Subject with oneself and the Other. The differentiations of Aesthetics in the Cartesian Subject follow the developments brought upon by “therefore” and after and which through Romanticism come to Post-Conceptual Art and Body Art.

In that development we can see the cessation of the role of Art as gaze protection, thus, as a heinous venture against the place of the Subject connected with desire.

This will be achieved through the rupture of the form so that the work of Art can become the diode for Alterity, according to others the essence of the being. Art today, making us anxious, shows us the dead body of the Cartesian Subject.

Τέχνη/ Ιστορία/παρεμβάσεις έκφρασης ως αυτοθεραπεία στον δημόσιο χώρο Art/ history/therapy (artistic expression interventions in public space)

Υπαίθρια Διδασκαλία και Εργαλεία Αποσυναρμολόγησης

Ζάφος Ξαγοράρης, εικαστικός καλλιτέχνης, Αναπληρωτής Καθηγητής και Πρόεδρος του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών ΑΣΚΤ

Η εγκατάσταση με τίτλο «Λοξή Τάξη» παρουσιάστηκε στο Μουσείο Μπενάκη, στην Αθήνα την άνοιξη του 2015, σε επιμέλεια Πολύνας Κοσμάδακη και με την συνεργασία του Βρετανικού Συμβουλίου. Για την υλοποίηση της εγκατάστασης αυτής πραγματοποίησα έρευνα στα ιστορικά αρχεία του Μουσείου αλλά και συνεργασία, υπαίθριες δράσεις ή συζητήσεις με τους μαθητές και τους δασκάλους του Γυμνασίου Καμινίων. Ο στόχος του συνολικού αυτού εγχειρήματος ήταν η κατασκευή, ή κατά κάποιον τρόπο, η στρέβλωση των αντικειμένων, των επίπλων μιας τάξης, έτσι ώστε οι επιφάνειες τους να παραμένουν οριζόντιες σε κεκλιμένο έδαφος γωνίας 7 μοιρών, όπως επίσης και η επισήμανση των ιστορικών συνθηκών κατά τις οποίες, για λόγους έκτακτης ανάγκης, πραγματοποιήθηκαν υπαίθρια μαθήματα. Η «Λοξή Τάξη» στάθηκε η αφετηρία προβληματισμού, διαλόγου, αμφισβήτησης ιεραρχικών πρακτικών διδασκαλίας αλλά και σχεδιασμού εναλλακτικών εκπαιδευτικών συνθηκών με ομάδες δασκάλων, καλλιτεχνών και επιστημόνων από διαφορετικές περιοχές. Η σειρά των εγχειρημάτων αυτών είναι συνέχεια της έρευνας, των δράσεων και των ηχητικών ή άλλων δημόσιων εγκαταστάσεων τις οποίες έχω παρουσιάσει τα τελευταία χρόνια.

Dismantling Tools for Outdoor Education

Zafos Xagoraris, artist, Professor, School of Fine Arts Fine Arts, President of Fine Arts Department ASKT

The installation titled “Downhill Classroom” was presented in Athens during the spring of 2015, at the Museum Benaki with the collaboration of British Council and

curated by Polina Kosmadaki. In order to realize this installation, I worked with the people of the Museum searching archival material, as well as the teachers and pupils of the Kaminia High School. The target of this project was mainly to reconstruct, reuse, the objects of a classroom, in such a way that their surfaces could remain horizontal in a 7 degrees slope, as well as to indicate the historical emergency circumstances under which outdoor classrooms were created. “Downhill Classroom” was the starting point of a series of discussions on traditional hierarchical teaching practices together with teachers, artists or scientists from various backgrounds, and initial drawings or proposals about alternative educational conditions. This research and these projects are part my recent personal works, actions, workshops or sound installations that are connected to public domain.

Τέχνη και θεραπεία σε ειδικούς πληθυσμούς/πλαίσια **Art and therapy in special groups / settings**

Θήβα 102 χλμ.- Ένα μοντέλο θεραπείας μέσω της Τέχνης σε Πλαίσια Εγκλεισμού

Δάφνη Καλαφάτη, art-therapist, Member of the Greeks Art therapists(E.E.Θ)

Νιόβη Σταυροπούλου, art-therapist, Member of the British Assosiation of Art-therapy

& of the Greeks Art therapists(E.E.Θ)

Από το Σεπτέμβριο του 2013 μέχρι τον Ιούνιο του 2014 εφαρμόστηκε στο Γυναικείο Κατάστημα Κράτησης Ελεώνα της Θήβας το εργαστήριο θεραπείας μέσω της τέχνης “Θήβα 102 χλμ». Το εργαστήριο αποτελούσε κομμάτι του προγράμματος «PAROL-Writing and Art Beyond Walls, Beyond Borders» που εφαρμόστηκε σε άλλες 4 Ευρωπαϊκές Φυλακές, στην Σερβία, στο Βέλγιο στην Πολωνία και στην Ιταλία. Στόχος του προγράμματος ήταν η έκφραση των κρατουμένων δια μέσου της Τέχνης, η επικοινωνία μεταξύ τους αλλά και η επικοινωνία τους με το ευρύτερο κοινό. Στην Ελλάδα η Μ.Κ.Ο ΑΜΑΚΑ εφάρμοσε το πρόγραμμα και επέλεξε την μεθοδολογία της θεραπείας μέσω της τέχνης. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 14 κρατούμενες, οι οποίες με κοινή γλώσσα τη τέχνη εξερεύνησαν τον εσωτερικό τους κόσμο των συναισθημάτων και των αντιλήψεων, εξέφρασαν σκέψεις και προβληματισμούς, επεξεργάστηκαν θέματα καθημερινότητας στο πλαίσιο του εγκλεισμού και στοχάστηκαν πάνω στην έννοια της ελευθερίας. Σαν “εργαλεία» τέχνης, χρησιμοποιήθηκε μια πληθώρα από μέσα, ζωγραφική, κολάζ, φωτογραφία, βίντεο, θεατρικό παιχνίδι και θεατρική αναπαράστασή. Όλα τα παραπάνω συνδυάστηκαν με σκοπό την διευκόλυνση της έκφρασης και την υπέρβαση των εμποδίων. Σαν τελικό απολογισμό θεωρούμε ότι το πρόγραμμα πέτυχε τους στόχους του και μέσα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων του εργαστηρίου αντλήσαμε πολύτιμα εργαλεία για το σχεδιασμό αντιστοίχων προγραμμάτων στο μέλλον.

“Thiva 102 kilometers” is an Art Therapy workshop which took place from

Daphne Kalafati, Art-therapist, Member of the Greeks Art therapists (E.E.Θ)

Niovi Stavropoulou, art-therapist, Member of the British Assosiation of Art-therapy & of the Greeks Art therapists(E.E.Θ)

September 2013 until June 2014 in the Women's Detention Center in Eleona –Thiva. The workshop was part of a bigger program «PAROL- Writing and Art Beyond Walls, Beyond Borders» applied to other four European Prison, Serbia, Belgium Poland and Italy. The aim of the project was to connect the arts, detention and society, facilitating the expression of prisoners through Art, and their communication with the general public.

The program in Greece was implemented by NGO Amaka who chose to use the methodology of Art Therapy. The program involved 14 inmates, who through the language of art explored their inner world of feelings and perceptions. The inmates expressed thoughts and concerns about freedom and confinement, and reflected on everyday issues which often arise in the prison environment. We used a variety of media, such as painting, collage, photography, video, dramatherapy techniques and theatrical performance. All these were combined to facilitate expression and overcome obstacles in the therapeutic setting. As a final report we believe that the program achieved its objectives and through the analysis of the results of the workshop we gained valuable tools for designing similar programs in the future.

Τέχνη/ Θεραπείες μέσω τεχνών και έφηβοι **Art / therapies through art and teenagers**

“Τέχνη/ Θεραπείες μέσω τεχνών και έφηβοι”

**Νίκος Ζηλίκης, Καθηγητής Ψυχιατρικής, Πρόεδρος Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας
Ελλάδος**

Αριστέα Αρσενοπούλου, Ψυχολόγος-Δραματοθεραπεύτρια

Στέλλα Κολυβοπούλου, Ψυχολόγος-Ψυχοθεραπεύτρια μέσω Κίνησης

Ντόρα Ψαλτοπούλου, Μουσικοθεραπεύτρια

Κατά τη διάρκεια της εφηβείας, όπου ακόμα αναπτύσσεται ο ψυχισμός μέχρι την ολοκλήρωση της οργάνωσης της προσωπικότητας, υπάρχει μια εν δυνάμει ευαλωτότητα, με τις έντονες συγκρούσεις και τα διλήμματα σε θέματα αυτογνωσίας και διαπροσωπικής επικοινωνίας. Θεμελιώδη ζητήματα, όπως αυτά της ταυτότητας, της ανεξαρτησίας και της κοινωνικής εγγραφής, είναι δυνατόν να τοποθετηθούν μέσα σε ένα τραυματικό μεθύστερο και να προκαλέσουν ακόμα και σοβαρές ψυχικές και/ή ψυχοσωματικές διαταραχές. Στην κλινική και ιδιαίτερα στη θεραπευτική προσέγγιση του εφήβου, η μη ολοκλήρωση της ψυχικής οργάνωσης και ο ενδεχόμενος τραυματικός χαρακτήρας διαφόρων καταστάσεων καθιστούν δύσκολη αν όχι ανέφικτη την κλασική ψυχοθεραπευτική προσέγγιση, η οποία βασίζεται στον λόγο και τη διαπροσωπική συναλλαγή. Σε τέτοιες περιπτώσεις η συνδρομή των θεραπευτικών προσεγγίσεων που εμπεριέχουν διάφορες τέχνες παρέχει ουσιαστική συμβολή.

Η τέχνη συμβάλλει στην άμεση σύνδεση σώματος, πνεύματος, λόγου και δράσης. Η θεραπευτική προσέγγιση μέσω τεχνών αφυπνίζει τον «εσωτερικό» καλλιτέχνη, όπως επίσης παρέχει μέσω του συμβολικού πεδίου ένα ευρύτερο φάσμα έκφρασης σε λεκτικό και μη λεκτικό επίπεδο, ένα ασφαλές πλαίσιο για σύνδεση, έκφραση, μοίρασμα και μετουσίωση οδυνηρών συναισθημάτων σε δημιουργικό, προσωπικό ή/και ομαδικό, έργο με ταυτόχρονη βαθιά ικανοποίηση και ενθουσιασμό. Η δομή και τα όρια γίνονται πιο εύκολα αποδεκτά μέσω της τέχνης κι έτσι ο έφηβος είναι ελεύθερος να εμπνευστεί, να δημιουργήσει, να πειραματιστεί, να εξερευνήσει τον εαυτό του και να συνδεθεί με ασφάλεια με τους άλλους.

Στο συμπόσιο αυτό παρουσιάζεται η εμπειρία από τη χρησιμοποίηση Θεραπειών μέσω Τεχνών στο πλαίσιο της λειτουργίας της Μονάδας Εφήβων του Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ.

Art / therapies through art and teenagers

***Nikos Zilikis, Professor of Child and Adolescent psychiatry
President Child Psychiatry Association of Greece***

During adolescence, where the self is still growing until the completion of the personality's organization, there is a potential vulnerability, associated with intense conflicts and dilemmas concerning self-awareness and interpersonal communication. It is possible that fundamental issues, such as those of personal identity, of autonomy and of social inscription, placed within a traumatic context, may cause even severe emotional and/or psychosomatic disturbances. In the clinical and especially the therapeutic approaches of the adolescent, the fact that the self is not yet completely organized along with the potentially traumatic character of life's conditions, make the classical psychotherapeutic approaches, which are mainly based on verbal communication and interpersonal relation, very difficult if not impossible to work. In those cases the contribution of the psychotherapies through the arts is very essential. The arts in general contribute effectively to the immediate connection among body, soul, spirit, discourse and action. The creative arts therapies approaches aim at the awakening of the "inner" artist, providing, through the symbolic order, a wider range for self-expression at verbal and non-verbal modes. It is the safe, non-threatening environment for connection with inner painful emotions leading to expression, sharing and sublimation to an individual and/or group creative piece of art, with simultaneous experiences of inner fulfillment and enthusiasm. Structure and boundaries are more easily accepted in creative arts therapies settings so that the adolescent feels freedom in inspiration, creativity, experimentation, self-exploration and safe interconnection.

At this symposium these issues are illustrated through the experience derived by the use of the creative arts therapies within the setting of the Adolescent Unit attached to the AHEPA University General Hospital in Thessaloniki.

**Παιδική τέχνη-έκφραση/ ανάπτυξη της προσωπικότητας (οι εικαστικές
δράσεις διεθνώς)
Children's art-expression / development of personality (artistic projects
worldwide)**

Ακαδημία Παιδικής Τέχνης

Λίτα Μαυρογένη, εικαστικός/art-therapist, Member of the Greeks Art therapists(E.E.Θ)

Αγαπήθηκε από πολλές χώρες και δημιουργήθηκαν υπέροχες συνεργασίες. Οι απόψεις και οι προτάσεις των προγραμμάτων που υλοποιούνται σήμερα φέρνουν τα παιδιά σε επαφή με την παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, όπου η γλώσσα της τέχνης έγραψε, με μεγάλη έμπνευση, την ιστορία της ανθρωπότητας. Με αυτή τη γλώσσα και τις ιδιαίτερες μορφές της, αν διδαχτεί σωστά, το παιδί δημιουργός θα μπορεί αναγνωρίζει την γραφή και την ανάγνωσή της, και να γίνει κοινωνός στην διάδοση του πολιτισμού μέσα από την παιδική δημιουργικότητα

Ο ρόλος που διαδραματίζει η Ακαδημία Παιδικής Τέχνης, τόσο στην περιοχή της Θράκης και γενικότερα στην Ελλάδα όσο και στο διεθνή χώρο, είναι σημαντικός, ουσιαστικός και καθοριστικός. Μέσα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται στο Μουσείο ΟΙΚΟΥΜΕΝΗ διαμορφώνουν το κομμάτι εκείνο της δημιουργικής προσωπικότητας όπου το παιδί, ο μελλοντικός άνθρωπος μπορεί να διαχειριστεί, με την παρατήρηση, τις πληροφορίες που εισπράττει, κατά κόρον, τόσο από τα ΜΜΕ όσο και από το διαδίκτυο.

Η σύγχρονη δομή της οικογένειας και κοινωνίας ευρύτερα, στενέψανε τα περιθώρια της ελεύθερης δημιουργικής έκφρασης που κατά κύριο λόγο ήταν το ευρηματικό δημιουργικό παιχνίδι, όπου το παιδί έπαιζε ρόλους έδινε μάχες και είχε νίκες και ήττες.

Όμως η επιστήμη της τέχνης και της ψυχολογίας έδωσαν τρόπους και λύσεις ώστε η τέχνη να παίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο, και αυτό είναι το Art Therapy.

Η δημιουργική απασχόληση και ειδικά η εικαστική, μπορεί να μεταμορφώσει τον άνθρωπο σε έναν αληθινό άνθρωπο χωρίς ψευδαισθήσεις και ουτοπίες. Με την αποδοχή της ιδιαιτερότητας και της μοναδικότητας, θα πετάξει σε ουρανούς,

απίθανους, άγνωστους όπου η φαντασία του να είναι η ίδια του η ζωή, να κατανοεί την χαρά και να ενισχύει την αυτοπεποίθηση μέσα από την δημιουργία. Μόνο έτσι η ελευθερία θα φέρει τη ισότητα και η ισότητα την αδελφότητα μέσα στην κοινωνία.

Academy of Children's Art

Lita Mavrogeni, artist, art-therapist, Member of the Greek Art therapists

Adored by many countries and great partnerships created. The views and proposals of programs currently being implemented are bringing children into contact with the world cultural heritage, where the language of art wrote with great inspiration, the history of mankind. With this language and its particular forms, if taught correctly, the creator child can recognize the writing and its reading, and become a partaker in the dissemination of culture through the children's creativity.

The role played by the Academy of Children's Art, both in Thrace and generally in Greece and internationally, is important, essential and decisive. Through educational programs implemented in the Museum "Oikoumeni" shape the piece of creative personality where the child, the future man can manage by observation, the received information, ad nauseam, through the media and the Internet. The modern structure of the family and society at large, narrow the margins of freed creative expression that mainly was the imaginative creative game where the child was playing roles, gave battles and had victories and defeats. But the science of art and psychology have given ways and solutions that art can play a very important role, and this is the Art Therapy. The creative work and especially the artistic, can transform man into a true man without illusions and utopias. By accepting the specificity and uniqueness, will fly in incredible, unknown skies where his imagination is his own life, understand the joy and boost confidence through creation. Only by this way freedom will bring equality and equality fraternity within society.

Τέχνη και Θεραπείες μέσω τεχνών στα σχολεία
Art and therapies through arts in school environment

**Το παραμύθι ως εργαλείο διάγνωσης και θεραπείας ψυχολογικών θεμάτων
σε παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας**

Δρ. Αριστονίκη Θεοδοσίου, ψυχολόγος, art-therapist

Member of the Greeks Art therapists (E.E.Θ)

Η ερευνητική πρόταση περιλαμβάνει μια σειρά παραμυθιών που διαπραγματεύονται ψυχολογικά θέματα σε παιδιά σχολικής και προσχολικής ηλικίας όπως παιδί και φοβίες, παιδί και θυμός και παιδί και άγχος κ.ά. Τα παραμύθια αυτά θα γραφούν με γνώμονα το πώς μπορεί ένα παιδί προσχολικής και σχολικής ηλικίας να αντιληφθεί μια ψυχολογική κατάσταση και να την κατανοήσει ως μέρος μιας ιστορίας όπου αίτια και αιτιατά συνθέτουν το πλαίσιο εκδήλωσης της. Κατόπιν τα παραμύθια αυτά θα ζωγραφισθούν από τα ίδια τα παιδιά. Στο τέλος των παραμυθιών θα υπάρχουν ασκήσεις κατανόησης και αυτοσυναίσθησης. Τα παραμύθια αυτά θα έχουν διττό χαρακτήρα: διαγνωστικό αλλά και θεραπευτικό. Ο διαγνωστικός τους χαρακτήρας θα εντοπίζεται στις ερωτήσεις και ο θεραπευτικός τους χαρακτήρας θα εντοπίζεται στην ίδια την ιστορία. Το δείγμα θα είναι παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας. Για τις ανάγκες στάθμισης των παραμυθιών θα δοθούν και διαγνωστικά εργαλεία μέτρησης του θυμού, του άγχους και των φοβιών. Σκοπός αυτής της σειράς παραμυθιών θα είναι η δημιουργία ενός καινούργιου διαγνωστικού μέσου μέτρησης ψυχολογικών θεμάτων, που συναντούν αρκετά παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας, που θα είναι άμεσος, δημιουργικός και προσφιλής για τα παιδιά.

Dr. Aristoniki Theodosiou, psychologist, art-therapist

Member of the Greek Art therapists

The research proposal includes a series of tales traded psychological issues in school and preschool children as child and phobias, anger and child and child and anxiety etc. The tales will be written in the light of how a child of preschool and school age perceive a psychological situation and understand it as part of a story where cause and effect chain constitute the framework of the event. Following these tales will drawing by the children themselves. At the end of fairy tales there will be exercises and

understanding self. The tales will have a dual nature: diagnostic and therapeutic. The diagnostic their character will be found to the questions and the therapeutic character will be found in the story itself. The sample will be preschool and school age children. For weighting needs of fairytales will provide diagnostic and measurement tools of anger, anxiety and phobias. The purpose of this fairy tale series will be the creation of a new diagnostic instrument for measuring psychological issues encountered several preschool and school age children, who will be direct, creative and endearing children.

Ο καλλιτέχνης ως βιωματικό υλικό
The artist as an experiential material

Δρ. Δωροθέα Κοντελετζίδου, ιστορικός/θεωρητικός της τέχνης

-Γιώργος Τσακίρης, Καθηγητής Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Α.Π.Θ

-Δημήτρης Αληθινός, καλλιτέχνης

-Γιώργος Κατσάγγελος, φωτογράφος, Καθηγητής στην Σχολή Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών

-Ντένης Ζαχαρόπουλος, ιστορικός τέχνης, Διευθυντής του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης

Η εξέλιξη της τέχνης από αναγκαίο μέσο έκφρασης μιας κοινότητας που λειτουργεί με πολιτισμικούς όρους, σε τέχνη που πραγματεύεται την πραγματικότητα, το φαντασιωσικό αλλά και επιλύει δομικά προβλήματα σύνθεσης, επαναδιατυπώνει ερωτηματικά που αφορούν στην ιδέα αλλά και στη διαδικασία εξέλιξης αυτής της ιδέας, δηλαδή μιας τέχνης για τη τέχνη η οποία όμως απελευθερώνοντας την ύλη του έργου ακολουθεί τη διαδρομή αυτή που αρθρώνεται μέσα από τη δημιουργική πράξη.

Dr. Dorothea Kontelezidou, historian / art theoritician

Member of the Association of Greek Art Historians(EEIT)

-Georgios Tsakiris, Professor, School of Visual and Applied Arts, Aristotle University of Thessaloniki

-Dimitris Alitheinos, Artist

-Georgios Katsagelos, Photographer, Professor, School of Visual and Applied Arts, Aristotle University of Thessaloniki

-Denys Zaharopoulos, Art historian, Director, Macedonian Museum of Contemporary Art

The evolution of art from necessary means of expression of a community that works with cultural conditions in art that deals with reality, the imaginary and solves structural synthesis problems, restates questions relating to the concept and the development process of this concept, that of an art for art but releasing the project matter follows the path that is articulated through the creative act.

Ο Γιώργος Τσακίρης, καλλιτέχνης γνωστός για τη σχέση του με την ‘τέχνη όμοια με τη ζωή’ θα μας παρουσιάσει αυτό που καθορίζει το έργο του, ότι δηλαδή η εμπειρία του παρόντος επαναπροσδιορίζει το παρελθόν (μας). Όλα είναι μια οικογενειακή υπόθεση.

Ο Δημήτρης Αληθινός, γνωστός μέσα από τις κατακρύψεις του ανά την υφήλιο και τη σχέση του με το μύθο και τη τελετουργική διαδικασία του καθώς και για τα μανιφέστα του-παρεμβάσεις σε δημόσιους χώρους θα αναφερθεί στη βιωματική-δημόσια σχέση του καλλιτέχνη με το χώρο.

Ο Γιώργος Κατσάγγελος, με το φωτογραφικό φακό του υφαρπάζει, θα λέγαμε, παραδόσεις και τρόπους ζωής διάφορων πολιτισμών με τρόπο ώστε να δημιουργεί ένα κοινωνικό, βιωματικό αφήγημα το οποίο δεν υφίσταται παρά μόνο μέσα από το φακό αφού όπως ο ίδιος ομολογεί ο ίδιος παρίσταται ως παρατηρητής και συνένοχος. Αυτές οι μοναδικές στιγμές ‘κοινωνικής λύτρωσης’ θα παρουσιαστούν ως ίσως και η δική του λύτρωση.

Ο Ντένης Ζαχαρόπουλος, γνωστός για τη διεθνή εμπειρία του στο χώρο της επιμέλειας εκθέσεων αλλά και διδασκαλίας αρθρογραφίας καθώς και Διευθυντής του Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης και Πολιτισμού και Πάρκου Γλυπτικής Domaine de Kerguehennec στη Βρετάνη, Γαλλία και μέχρι πρόσφατα στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης αλλά και πρόσφατα Σύμβουλος Διοίκησης και Οργάνωσης στους τομείς των Πολιτιστικών και των Εικαστικών στους υπευθύνους της Δημοτικής Πινακοθήκης και των άλλων Μουσείων και Πολιτιστικών Υποδομών, με την πολύχρονη εμπειρία του αλλά και τη βιωματική του σχέση με τους καλλιτέχνες θα μιλήσει για τη σχέση αυτή που καθορίζει δύο συνομιλητές και τους καθιστά συνένοχους, συνοδοιπόρους στον κόσμο της τέχνης.

**Εικαστικές δράσεις/ εκθέσεις
project**

Remaster your shirt: scan your Ego

*Επιμέλεια: Β.Κουτσού, Ενδυματολόγος – Σχεδιάστρια Μόδας, Καθηγήτρια
Εφαρμογών του Τμήματος Σχεδιασμού & Τεχνολογίας Ένδυσης
(ΣΤΕ-), ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας.*

*Ε. Στόικου, Visual artist, Εργαστηριακός συνεργάτης του Τμήματος Σχεδιασμού &
Τεχνολογίας Ένδυσης (ΣΤΕ-), ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας, Καθηγήτρια αισθητικής
αγωγής στα Εκπαιδευτήρια Μαντουλίδη*

Ελενα Τονικίδη, ψυχολόγος, εικαστικός, art-therapist

Το ρούχο γίνεται η προβολή της Εσωτερικής αναγκαιότητας. Είναι η ακτινογραφία του εγώ. Λειτουργεί ως τοπίο ταυτότητας. Για το λόγο αυτό αποτελεί συνέχεια & προέκταση του σώματος. Το ρούχο ξένο ή «ίδιον» σώμα?

Το ρούχο φίλτρο και οθόνη του Εγώ.

Ρούχο σχισμένο, βρώμικο, πλυμένο, καλοσιδερωμένο, ρούχο που σφίγγει, που αγκαλιάζει, που προστατεύει, που καλύπτει και αποκαλύπτει.

Το πουκάμισο ως κύριος εκπρόσωπος του αρχετυπικού ρούχου, έχει φορεθεί ως εσώρουχο και ως εξώρουχο, έχει συνδέσει την ύπαρξή του με το πρότυπο του καλαίσθητου άνδρα, της χειραφετημένης γυναίκας.

Εδώ, θα λειτουργήσει ως καμβάς για την αποτύπωση της ταυτότητας του Εγώ.

Remaster your shirt: scan your Ego

*Curator: V.Koutsou, Fashion Designer, Senior lecturer –department of clothing
design & technology (CloDeT) TEI of Central Macedonia.*

*E.Stoikou, Visual artist, Senior lecturer –department of clothing design &
technology (CloDeT) ,TEI of Central Macedonia., Art teacher at Mandoulides
Schools.- Thessaloniki*

Elena Tonikidi, psychologist, visual artist, Art-Therapist

Clothing becomes a projection of internal desires. It is a portrait of the ego. It works as a map of identity. Therefore it becomes an extension of the body. Clothing, either foreign or part of the body? The fabric is a filter of the ego.

Clothes: torn, dirty, washed, crisp, tight, modest or revealing.

The shirt as a leading ambassador of the archetypal garment has been worn as underwear and outerwear, has connected it's existence with the prototype of the charming man and the emancipated woman.

Here it functions as the projection of the identity of "I".

Κουαρτέτο εγχόρδων Concerto

Την καλλιτεχνική διεύθυνση του συνόλου επιμελείται ο Κωστής Παπάζογλου και η Μαρίνη Πεικίδου

Το Concerto quartet (κουαρτέτο εγχόρδων Κοντσέρτο) συμμετείχε σε εκδηλώσεις του Φεστιβάλ της Μονής Λαζαριστών, του Εμπορικού Επιμελητηρίου, της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης, του Πολιτιστικού Οργανισμού Δήμου Καλαμαριάς, του Ωδείου Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φλώρινας, του Τελλογλείου και των «Αριστοτελείων» του Δήμου Αριστοτέλη, κ.ά. Εμφανίστηκε στη Ρόδο, τη Λάρισα, την Χαλκιδική, το Κιλκίς, την Θεσσαλονίκη και την Φλώρινα.

Εκτός από έργα της κλασικής και ρομαντικής εποχής το ρεπερτόριο περιλαμβάνει αυθεντικές κινηματογραφικές συνθέσεις των Morricone, Preisner, Bregovic, Gardel, Bernstein από βραβευμένα φιλμ όπως «Σινεμά ο Παράδεισος», «Ο καιρός των τσιγγάνων», «West side story» και άλλα. Επίσης η ερμηνεία αργεντίνικων τάνγκο παραδοσιακής αλλά και λόγιας προέλευσης είναι ένα μουσικό είδος στο οποίο το κουαρτέτο αφιερώνει μεγάλο μέρος της μελέτης του.

Concerto string quartet

The cultural managers of the ensemble are Kostis Papazoglou and Marini Peikidou

The Concerto string quartet participated in numerous events organized by the Moni Lazariston Festival, the Jewish Community of Thessaloniki, the Cultural Organisation of Kalamaria, the Chamber of Commerce and Industry in Thessaloniki, the Florina Conservatory, the Teloglion Foundation of Art (Auth), the Aristoteleia Festival and others. They performed in Rhodes, Larissa, Chalkidiki, Kilkis, Thessaloniki and Florina.

The repertory ranges from classical to romantic as well as 20th century music. Original film music such as Morricone's "Cinema Paradiso", Preisner's "Blanc", Bregovic's "Les Temps des Gitanes", Bernstein's "West side story" is some of our most celebrated pieces. The quartet also focuses on the study and interpretation of the traditional Argentinean tangos.

Ομιλίες και εργαστήρια

Papers and workshops

Η σημασία της ενεργητικής συμμετοχής των πελατών στην υλοποίηση μιας έκθεσης εικαστικής θεραπείας:

Το παράδειγμα της ομάδας «Αποκλειστικά για γυναίκες»

Καραγιάννη Αικατερίνη*, Βρανά Άννα, Νικολέτου Μαριλένα, Πήχα Ελένη, Σιόλα Σταυρούλα & Τσέλιου Ελένη

Η διαδικασία της προετοιμασίας μιας έκθεσης εικαστικής θεραπείας συχνά αντιμετωπίζεται ως ένα θέμα διεκπεραιωτικό ανάμεσα στο θεραπευτή, τον επιμελητή και τον τεχνικό, με αποτέλεσμα να παραγκωνίζεται η εμπλοκή του πελάτη και το πιθανό θεραπευτικό όφελος. Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να επισημάνει τα πλεονεκτήματα της ενεργητικής συμμετοχής στην οργάνωση της έκθεσης έργων μιας ομάδας εικαστικής θεραπείας που έλαβε χώρα στα πλαίσια ενός προγράμματος κοινοτικής στήριξης. Η έκθεση ενίσχυσε την κινητοποίηση των γυναικών προς ένα σκοπό που περιλάμβανε συστηματική και χρονικά οριοθετημένη προσπάθεια, λήψη πολλαπλών αποφάσεων, συνεργατική δουλειά και αλληλεπίδραση με την κοινότητα. Επίσης, ενδυνάμωσε την αίσθηση ελέγχου και αυτό-αποτελεσματικότητας των συμμετεχόντων. Τέλος, η κοινοποίηση των εικαστικών έργων και η θετική ανατροφοδότηση από τους επισκέπτες βοήθησε στη μείωση του κοινωνικού στίγματος και στη φυσιολογικοποίηση της εμπειρίας του να βρίσκεται κανείς σε μια διαδρομή αυτογνωσίας, προσωπικής ανάπτυξης και θεραπείας. Συμπερασματικά, η εμπειρία της υλοποίησης της έκθεσης συνέβαλε θετικά στην αυτοεικόνα και αυτοπεποίθηση των συμμετεχόντων. Δεοντολογικά ζητήματα αναφορικά με το απόρρητο και την ιδιοκτησία των έργων συζητούνται.

Φεμινιστική εικαστική ψυχοθεραπεία και ανάλυση λόγου: μια διεπιστημονική προσέγγιση

Dr Κωστούλα Μάκη, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μέσα από την επιτελεστικότητα της γλώσσας και των εικόνων εκφράζονται οι έμφυλες ταυτότητες στην καθημερινότητα καθώς και οι κοινωνικές κατασκευές γύρω από αυτές. Έτσι δια της τέχνης και του λόγου επιτελείται τόσο η αναπαραγωγή των άνισων έμφυλων σχέσεων εξουσίας όσο και η κριτική αποδόμησή τους με αναστοχαστικό τρόπο. Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι να καταδείξει πως μια κonstrουκτιβιστική φεμινιστική προσέγγιση στην εικαστική ψυχοθεραπεία, καθώς συνυφαίνεται με τα μεθοδολογικά εργαλεία της κριτικής κοινωνιογλωσσολογίας, μπορεί να αποδομήσει το κανονιστικό πλαίσιο των έμφυλων σχέσεων και να προσανατολίσει σε εναλλακτικά ερμηνευτικά ρεπερτόρια ταυτότητας. Η διαθεματική αυτή προσέγγιση δίνει επίσης μια άλλη διάσταση στη σχέση του ψυχοθεραπευτή/της ψυχοθεραπεύτριας με τους θεραπευόμενους/ες, υποστηρίζοντας τη σημασία της έμφυλης ταυτότητας και των δύο όσον αφορά στην αλληλεπίδρασή τους, αλλά και στην αναπαραγωγή νοήματος κατά τη διάρκεια κάθε συνεδρίας. Πέρα από το θεωρητικό αναλυτικό πλαίσιο θα χρησιμοποιηθούν εικόνες και υλικό από την ψυχοθεραπευτική εμπειρία της ομιλήτριας.

Εισαγωγή στην Καλλιγραφοθεραπεία

*Γενιτσαρίου Μαρία, Παλιούρα Ειρήνη, *Dipl. Psych. Ρίζου Ντέπη*

Στη σημερινή εποχή η γραφή γίνεται ως επί το πλείστον με μηχανικά μέσα. Ο τρόπος γραφής μας πάντα αποκάλυπτε τόσο τον χαρακτήρα μας, όσο και τις παροδικές ή μη παθολογίες του και διακυμάνσεις της διάθεσης μας, χωρίς να μεταβάλλεται ποτέ η αρχική του άρθρωση και σύνθεση. Η επιστήμη της Γραφολογίας μας δίνει εδώ όλες τις απαραίτητες γνώσεις και αποδείξεις. Αν η απομάκρυνση από την χειρόγραφη γραφή είναι ένα δείγμα αποξένωσης από τον εαυτό μας ή μπορεί να συντελέσει σε αυτή, μήπως η συνειδητή και κατευθυνόμενη χρήση της γραφής μπορεί να βοηθήσει στην αποκατάσταση αυτής της αποξένωσης; Η Καλλιγραφία, η ύψιστη τέχνη εκμάθησης της χειρόγραφης γραφής μπορεί όντως να χρησιμοποιηθεί όχι μόνο ως μέσο αυτογνωσίας, αλλά και ως τεκμηριωμένο ψυχοθεραπευτικό εργαλείο. Υπάρχει ήδη ο όρος “calligraphotherapy” (καλλιγραφοθεραπεία) ή calligraphic art therapy (καλλιγραφική ψυχοθεραπεία τέχνης) ως αυτόνομο είδος ψυχοθεραπείας τέχνης, που βασίζεται στη χρήση καλλιγραφικών ειδών και τεχνικών για ψυχοθεραπευτικούς σκοπούς. Στην εισήγησή μας θα παρουσιάσουμε συνθετικά την καλλιγραφοθεραπεία υπό το πρίσμα του καλλιγράφου-μικρογράφου (Μαρία Γενιτσαρίου), του γραφολόγου (Ειρήνη Παλιούρα) και του κλινικού ψυχολόγου (Ντέπη Ρίζου).

The use of drawing as a therapeutic tool for abused children: The example of the Day Centre “The House of the Child”

Nikolopoulou Varvara-Maria, Florou Anna, Dionysopoulou Konstantina, Fragkioudakis Christos, Vrettopoulou Maria, Nikolaidis George.*

Day Centre The House of the Child, The Smile of the Child

Children who have experienced physical, sexual or psychological abuse or neglect tend to develop negative feelings: anger, distress, shame or despair. These feelings often become extremely strong, causing various dysfunctions. Psychotherapy allows them to work through these issues in a protective, supportive, non-judgmental environment.

As children have difficulties in expressing their feelings, concerns or traumatic recollections, non-verbal techniques are an important tool for therapy. These techniques may help abuse survivors to open up a communication mental space and develop a stronger therapeutic relationship.

Drawing is considered to be a very effective non-verbal tool to explore children's thoughts and feelings. Many studies have found relations between abusive experiences and specific patterns appearing in victimized children's drawings.

Therapeutic work in the Day Centre “The House of the Child” for children who have experienced abuse or neglect, operated by “The Smile of the Child”, offers many opportunities for active viewing of the multiple manifestations of traumatic experiences in children's drawings. Some of these drawings will be presented, along with considerations for therapeutic work based on them. Some further remarks for the usage of drawing in applying theory to practice will be presented as well.

Τόπος φυγής από την ψυχιατρική ιδρυματοποίηση: ο λόγος στους αποκλεισμένους

Χαρούλα Τύρη, Αρχιτέκτων μηχανικός

Το θέμα της εργασίας είναι η δημιουργία ενός εναλλακτικού χώρου, ο οποίος λειτουργεί με βασικό άξονα την αυτοδιαχείριση της ψυχικής διαταραχής, την αυτοβοήθεια και την αυτοδιάθεση των άμεσα ενδιαφερόμενων και αποτελεί μια πρόταση για να καταφεύγουν εκεί άτομα για να περάσουν την κρίση τους. Πρόκειται, δηλαδή, για μία εναλλακτική πρόταση, διαφορετικής από τα κλασικά ψυχιατρικά ιδρύματα. Η κεντρική ιδέα αποσκοπούσε στο να μη νιώθουν οι εκάστοτε ένοικοι απομονωμένοι και περιθωριοποιημένοι• αντιθέτως να νιώθουν ότι βρίσκονται σε μια μικρή «πόλη». Υπάρχει ένας άξονας, κατά μήκος του οποίου συγκεντρώνονται χώροι διαφορετικού μεγέθους και λειτουργίας [“γειτονιές” / χώροι συνάντησης-δραστηριοποίησης-απομόνωσης]. Σκοπός ήταν το κτήριο αυτό να προσεγγίζει συνθήκες καθημερινής ζωής, ώστε να μπορεί να χαρακτηριστεί ως “σπίτι”. Ο χώρος αυτός μπορεί να φιλοξενήσει 14 άτομα σε μονόκλινα δωμάτια. Υπάρχουν κοινοί χώροι διημέρευσης, κουζίνας, τραπεζαρίας, πολλαπλών χρήσεων, βιβλιοθήκης. Στην απόληξη του άξονα υπάρχουν καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Γενικότερα, δίνεται έμφαση στην ισοτιμία και σε επίπεδο αξιοποίησης του χώρου και σε επίπεδο λειτουργιών. Οι ένοικοι και οι εργαζόμενοι συμμετέχουν από κοινού στη λήψη αποφάσεων για τη λειτουργία του σπιτιού και υπάρχει η δυνατότητα επιλογής συναναστροφής και απομόνωσης. Έντονα είναι τα στοιχεία του πρασίνου και του νερού, τα οποία δημιουργούν ένα αρμονικό φυσικό περιβάλλον.

¹ “ο λόγος στους αποκλεισμένους”, παράφραση της φράσης “ο λόγος των αποκλεισμένων” του Κ. Μπαϊρακτάρη

**Η Δραματοθεραπεία ως διάυλος μετάβασης από την κατάθλιψη και τη
θανατοφοβία στην δημιουργικότητα και παρουσία της ζωής**
*Ακριβή Βρέντζου, Ψυχολόγος-Δραματοθεραπεύτρια**

Το να φροντίζει κάποιος τον εαυτό του, να ξημερώνει η μέρα και να ξυπνάει μαζί της, μπορεί να μοιάζει αυτονόητο υπό τη συνθήκη που βρίσκεται σε μια -τρόπον τινά - συναισθηματική κανονικότητα. Το αυτονόητο συχνά καταργείται όταν κάποιος σηκώνει το βάρος μιας ζωής χωρίς ενδιαφέρον, χωρίς την κινητήρια δύναμη που καλεί την είσοδο στην κάθε μέρα, τις προκλήσεις και τις χαρές της. Πώς καταφέρνει κάποιος να βγει από τον «ύπνο» του σώματος, να μετακινηθεί από την ακινησία, να ισχυροποιήσει τον εαυτό του αυτόνομο, παρών στη ζωή και τις προκλήσεις της; Η Δραματοθεραπεία μπορεί να αποτελέσει ένα ασφαλές όχημα, ώστε να γίνουν μεταβάσεις από την κατάθλιψη, τη θανατοφοβία και την απουσία νοήματος σε μια πιο δημιουργική, ευχάριστη και βιωμένη ως παρούσα, πραγματικότητα. Η συγκεκριμένη εργασία διερευνά θεωρητικά και βιβλιογραφικά αυτή την υπόθεση και τελικώς φαίνεται να την επαληθεύει μέσα από τη θεραπευτική διαδρομή μιας μελέτης περίπτωσης. Συγκεκριμένα, η μελέτη περίπτωσης αναφέρεται σε μια γυναίκα με μανιοκατάθλιψη και συμπτώματα θανατοφοβίας η οποία συμμετείχε σε δραματοθεραπευτική ομάδα 30 συναντήσεων που διεξήχθη σε δημόσιο φορέα ψυχικής υγείας. Παρουσιάζεται το πώς η χρήση των επουλωτικών πτυχών του δράματος μέσα στη δραματοθεραπευτική διαδικασία, είχαν ως αποτέλεσμα, η θεραπευόμενη να αποδεσμευτεί από συμπεριφορές και συμπτώματα που την εγκλώβιζαν σε μια αποσυρμένη και φοβισμένη στάση ζωής και να καταφέρει τελικώς να επανασυνδεθεί με τη ζωή.

Η τέχνη ως μέσο μετάβασης σε μια αρχετυπική ολότητα

Κλεοπάτρα Χατζηγιώση, ζωγράφος / γλύπτρια απόφοιτος ΑΣΚΤ Αθήνας, υποψήφια διδάκτωρ στον τομέα ΙΙΙ του τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών στο ΕΜΠ

Σκοπιμότητα της μελέτης αυτής είναι να αποκαλυφθούν οι όροι της συμβολής της τέχνης στην ανάδειξη και εκδίπλωση της βαθύτερης υπόστασης ενός ατόμου. Προκειμένου να αποδειχθεί η συνάφεια αυτή είναι αναγκαίο να αναλυθούν και να διερευνηθούν μία σειρά από περαιτέρω θέματα όπως: Η ετυμολογική διερεύνηση της τέχνης. Στην αρχέγονη καταγωγή της η τέχνη η οποία προέρχεται από τη ρίζα: ΤΕΚ και το ρήμα : τίκτω, αναφέρεται στην περιοχή της "γέννας" και της "προάγουσας παραγωγής" η οποία επιτρέπει στον άνθρωπο να προαχθεί από μία "κρυπτότητα" σε μία "παρουσία". Είναι απαραίτητο επίσης να επισημανθεί η εσωτερική ώθηση που επιτυγχάνεται σε ένα άτομο μέσω της δημιουργικής έκφρασης. Η τέχνη ωθεί το άτομο να απελευθερώσει τη δυναμική των ενστικτωδών ασυνειδήτων, κινητήριων ορμών του - τις οποίες ο Jung ονόμασε "αρχέτυπα" , μέσω των οποίων πραγματοποιείται μια προσαρμογή των αισθητηριακών εντυπώσεων σε μία υπερβατική ολότητα την οποία μπορούμε να αποκαλέσουμε "φαντασία της φύσης", ή "Αρμονία". Στα ίχνη σημεία των αρχετύπων αυτών τοποθετεί και ο Κασίρερ τη σύλληψη των "Στιγμιαίων Θεών" ως ψυχική μετάβαση του όντος σε ένα ανώτερο ον, δηλαδή ως ουσίωση του όντος μέσω του θείου (ενθουσιασμός - εν θεός ουσία) και τη γέννηση της συμβολικής σκέψης, έκφραση της οποίας αποτελεί η τέχνη. Άλλωστε η ένταξη της παρούσας χρονικά υπόστασης ενός όντος σε μία κοσμική περιοδικότητα και έναν παλμό, καθώς και η σύνδεση της ατομικής του μοίρας με μία ολότητα παραπέμπουν και στην πλατωνική ερμηνεία του "συμβόλου" από το αρχαίο ελληνικό "συμβάλλειν". Τέλος ολοκληρώνοντας την προσπάθεια μεθοδολογικής προσέγγισης του θέματος εντοπίζεται η κατάθεση σχέσης αναλογιών ανάμεσα στην τέχνη και στην ανέλιξη της καθολικής ουσίας ενός όντος, η οποία συνίσταται τόσο στην ανάπτυξη όλων των δυνατοτήτων που περικλείει η αληθινή του φύση, η ιδιοσυγκρασία του, όσο και στην αφύπνιση της ανώτατης δύναμης αυτού, του θεωρητικού του Νου. Διότι μόνο όταν ο άνθρωπος προσεγγίσει και αναμνησθεί το "αιώνιο" που φέρει μέσα του μπορεί να ανυψωθεί στην οντολογική του αξιοπρέπεια.

Safety blanket

Κατσαρελά Βασιλική

Master Fine Art: Art in Public Spaces and New Artistic Strategies, Bauhaus

University, Weimar, Germany

Αυτή η διπλωματική μελέτη βασίστηκε στην έρευνα γύρω από τα ίχνη αναμνήσεων των μεταχειρισμένων υλικών μέσα στον χρόνο και στην έντονη μάχη προσπαθώντας να βρεθεί η ισορροπία, η κάθαρσις με το παλιό και το νέο την στιγμή που όλα αλλάζουν. Την μεταφορά τους είτε σε εικαστικό επίπεδο είτε σε προσωπικό με την μορφή ενός ταξιδιού. Παρουσιάζονται με την μορφή ενός εσωτερικού διαλόγου ανάμεσα στο παρελθόν και στο μέλλον στην ά-τοπο πόλη της Βαιμάρης. Ενας διάλογος ανάμεσα στα αντικείμενα που ταξιδεύουν όπως τα ρούχα, θέτοντας ερωτήματα για την σχέση της μνήμης με το χρόνο, τον τόπο και τα αντικείμενα. Αντικείμενα που είναι αφημένα πίσω, από άτομα που έφυγαν και ξεκίνησαν κάτι νέο κάνοντας την δική τους προσωπική διαδικασία κάθαρσης με το παρελθόν, μπορεί να παρουσιάζονται με την μορφή υπομνήματος βάζοντας τους θεατές να διερωτηθούν για την δική τους προσωπική αντίληψη πάνω στην έννοια της μνήμης και του χρόνου σαν έναν τρόπο δημιουργίας συλλογικής μνήμης. Η σχέση αυτή πολύ έντονα βρίσκετε στην διαδικασία του ραψίματος, στα Quilts, και στα ελληνικά εργόχειρα που απασχολούν πολλούς σύγχρονους καλλιτέχνες. Μέσα από αναφορές σε καλλιτέχνες, φιλοσόφους και συγγραφείς, από το παρελθόν και μη, δημιουργήθηκε ένα χαλί αναμνήσεων στην προσπάθειά μου να βρω την δική μου ύπαρξη με την μορφή κάθαρσης.

Η θεραπεία μέσω παραστατικών τεχνών, αφητηρία για την κοινωνική χειραφέτηση

Αλεξάνδρα Φ. Περιστεράκη

Η ανακοίνωση αποτελεί μέρος μιας έρευνας που αφορά τις λειτουργίες και τις διαδικασίες κοινωνικοπολιτικής χειραφέτησης, όταν αυτή επιδιώκεται στο πλαίσιο ενός ψυχοπαιδαγωγικού/θεραπευτικού εργαστηρίου θεάτρου και χορού. Αποτυπώνει την περίοδο δέκα μηνών ενός εβδομαδιαίου τρίωρου προγράμματος λειτουργικής κοινωνικής ένταξης για ενήλικες. Με αφητηρία το «κατασκευασμένο σώμα» (διαδικασίες τιθάσευσης μέσω θεσμικής επιτήρησης και πειθάρχησης/Foucault) και την «κατασκευασμένη κοινωνική ανισότητα» (Κοινωνική Αναπαραγωγή/Bourdieu, Κοινωνική Αυτονομία/Freire και Φαντασιακή Θέσμιση/Καστοριάδη) η κοινωνική ενσωμάτωση ερμηνεύεται ως συνοδεία της ευαλωτότητας των αποκλεισμένων στη διεύρυνση των αντιληπτικών και ερμηνευτικών τους εργαλείων με σκοπό την ανάπτυξη της νοητικής, ψυχικής, συναισθηματικής και κοινωνικής αυτονομίας τους. Η πολύπλοκη ατομική δυσφορία των περιθωριοποιημένων προβάλλει εκ νέου τα εύθραυστα όρια μεταξύ επιβολής και αποδοχής ενός κοινωνικού ρόλου εξουσιαζόμενου/καταπιεσμένου. Έτσι, η θεραπευτική προσέγγιση στρέφεται προς τις δυνατότητες των παραστατικών τεχνών να αποτελούν έναυσμα για την εκμάθηση συλλογικών διαδικασιών, την εμπειρία χειραφετικών διεργασιών και τη διαμόρφωση μιας συλλογικής δυναμικής για τον επαναπροσδιορισμό των δομών, των ιεραρχιών και της λειτουργίας των θεσμών που αναπαράγουν την περιθωριοποίηση. Τέλος, παρουσιάζονται οι προβληματισμοί που επέφερε η διοργάνωση του εργαστηρίου (μεθοδολογικοί, δεοντολογικοί, και ψυχοθεραπευτικοί), και διερευνάται η προοπτική μιας συνθετικής προσέγγισης του επιστημονικού θεωρητικού υπόβαθρου των θεραπειών μέσω τέχνης στην αναζήτηση της κοινωνικοπολιτικής χειραφέτησης.

Το ζήτημα της απώλειας στο νηπιαγωγείο μέσω των τεχνών

Μαστοροδήμου Σταυρούλα Ε., νηπιαγωγός, Πρότυπο Πειραματικό Σχολείο

Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*

Μαστοροδήμου Σταυρούλα Β., ψυχολόγος

Η παρουσίαση αφορά το πρόγραμμα που διεξήχθη τη σχολική χρονιά 2014-2015 στο νηπιαγωγείο του Πρότυπου Πειραματικού Σχολείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στο πρόγραμμα μας απασχόλησε η διαχείριση της απώλειας και του πένθους στην προσχολική ηλικία με εργαλείο την αξιοποίηση έργων τέχνης. Ο στόχος που τέθηκε είναι η ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης των νηπίων. Πιστεύουμε ότι με τον τρόπο αυτόν το παιδί βοηθιέται στην κατεύθυνση αναγνώρισης, σεβασμού και διαχείρισης των συναισθημάτων τόσο των δικών του όσο και των άλλων. Έτσι χτίζεται αφενός μια στέρεη διαδικασία αυτογνωσίας και θετικής αυτοεικόνας κι αφετέρου αναβαθμίζεται η ικανότητα ετεροσεβασμού και συνύπαρξης. Συγκεκριμένα λοιπόν στο πρόγραμμα ξεκινήσαμε με αφορμή το γεγονός ότι οι μαθητές σε ένα διάλειμμα βρήκαν ένα νεκρό περιστέρι, γεγονός που πυροδότησε μια σειρά συζητήσεων και μας οδήγησε στο να θέσουμε δυο βασικά ερωτήματα: 1) «Έχει πεθάνει κάποιο αγαπημένο σας ζώο;» και 2) «Πώς νιώθατε εκείνη τη στιγμή; Τι θα σας έκανε να αισθανθείτε καλύτερα;». Στη διερεύνηση των ερωτημάτων αξιοποιήθηκαν τέσσερα καλλιτεχνικά έργα: «Η λαφίνα» (παραδοσιακό τραγούδι), «Η ουρά του αλόγου» (Γιάννη Χαρούλη), «Η ανάσταση του παπαγάλου» (Eduardo Galeano) και η ταινία «Up». Η επαφή με τα καλλιτεχνικά έργα απελευθέρωσε τη σκέψη και το συναίσθημα των νηπίων και η όλη διαδικασία πλούτισε βαθιά τη σχολική εμπειρία.

Ομάδες συναισθηματικής υποστήριξης εφήβων

Χρυσάνθη Κολύβα, ψυχολόγος, στέλεχος του Κέντρου Πρόληψης Πυξίδα, μέλος του Συλλόγου Ελλήνων Ψυχολόγων και του Διεθνούς Συμβουλίου Χορού (International Dance Council)

Έλενα Γαιτανίδου, εκπαιδευτικός, μεταπτυχιακή φοιτήτρια συμβουλευτικής ψυχολογίας, εκπαιδευόμενη στο Κέντρο Πρόληψης Πυξίδα

Πυξίδα: Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας σε συνεργασία με τον Ο.ΚΑ.ΝΑ

Η παρουσίαση περιγράφει την υλοποίηση ομάδων συναισθηματικής υποστήριξης εφήβων στο χώρο του Κέντρου Πρόληψης Πυξίδα.

Ο σχεδιασμός της ομάδας περιλαμβάνει μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων από το πεδίο της χοροθεραπείας και της εικαστικής ψυχοθεραπείας. Επίσης χρησιμοποιήθηκε δραστηριότητα τραγουδιού με τη μορφή «καραόκε», στη βάση των θεωρητικών μοντέλων της θεραπευτικής αξίας της φωνής.

Ιδιαίτερα τα παιδιά εφηβικής ηλικίας, που η κουλτούρα τους συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με τη μουσική έκφραση (you tube, video clips) και την εικαστική έκφραση (graffiti), θεωρούμε ότι είναι ο πλέον ενδεδειγμένος πληθυσμός που μπορεί να ωφεληθεί από τη χρήση καλλιτεχνικών οδών έκφρασης.

Η εφαρμογή της παρέμβασης στους εφήβους διερευνήθηκε τόσο ως προς τη διαδικασία, όσο και ως προς τα αποτελέσματά της, μέσα από τη χρήση των εξής ερευνητικών εργαλείων:

- α) συμπλήρωση ερωτηματολογίων αυτοαναφοράς από τους εφήβους στην αρχή της παρέμβασης (1. Κλίμακα Εκτίμησης Στρατηγικών Διαχείρισης - Echelle Toulousaine de Coping και 2. Προσαρμοσμένη Κλίμακα Συναισθηματικής Ενσυναίσθησης – An Index of Empathy for children and adolescents)
- β) διενέργεια δομημένων συνεντεύξεων με τους εφήβους στο τέλος της παρέμβασης
- γ) συμπλήρωση ερωτηματολογίων αυτοαναφοράς και
- δ) διενέργεια δομημένων συνεντεύξεων με τους γονείς στο τέλος της παρέμβασης.

Συγκεντρώθηκε μια σειρά ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων που καταδεικνύουν ότι: 1) η έκθεση των εφήβων σε ένα επιβαρυντικό ψυχοσυναισθηματικό περιβάλλον πλήττει σοβαρά την ψυχική τους υγεία, 2) η συναισθηματική υποστήριξη που παρέχεται μέσα από την ομάδα των συνομηλίκων λειτουργεί αποτρεπτικά ως προς

την υιοθέτηση μη υγιών μοντέλων συμπεριφοράς και 3) η χρήση συμβολικών τρόπων έκφρασης συνδράμει καταλυτικά στην ψυχική τους ενδυνάμωση.

Μελέτη περίπτωσης σε άτομα με νοητική υστέρηση-μέθοδος γραφικής αναπαράστασης

Κική Καλογεροπούλου (Μουσικολόγος-Μουσικοπαιδαγωγός-Εκπαιδευόμενη Μουσικοθεραπεύτρια)

Ντόρα Ψαλτοπούλου (PhD, MA-CMT, Λέκτορας, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, ΑΠΘ)

Τα τελευταία χρόνια, ολοένα και περισσότερο έχει δημιουργηθεί η ανάγκη ανάπτυξης μεθόδων, για την περιγραφή και την ανάλυση των μουσικών αυτοσχεδιασμών που δημιουργούνται σε μια συνεδρία μουσικοθεραπείας. Η βιντεοσκόπηση και η ηχογράφηση, όπως επίσης και η λεκτική ανάλυση, είναι περιγραφικά εργαλεία που έχουν χρησιμοποιηθεί κατά καιρούς, από πολλούς μουσικοθεραπευτές. Ένας άλλος τρόπος, είναι αυτός που προτείνει τη δημιουργία μιας γραφικής αναπαράστασης του μουσικού υλικού μιας συνεδρίας. Η γραφική αναπαράσταση ενός μουσικού αυτοσχεδιασμού μπορεί και επιτρέπει μια συνολική επισκόπηση με μία ματιά, ενώ είναι ένα μέσο για να καταγράψεις μη συμβατικούς ήχους, που μπορεί να υπάρχουν μέσα σε μία συνεδρία, όπως κραυγές, γέλια, κλάματα, παλαμάκια κ.α. Η μελέτη περίπτωσης, έχει ως σκοπό να αναδείξει δύο βασικούς παράγοντες: αφενός την λειτουργία και την χρήση της γραφικής παρτιτούρας, στα πλαίσια μιας συνεδρίας μουσικοθεραπείας, αφετέρου την αποτελεσματική επίδραση που μπορεί να έχει η μουσικοθεραπεία στα άτομα με νοητική υστέρηση. Η μουσικοθεραπεία ως κύρια ή συμπληρωματική θεραπεία, σε συνδυασμό με μία ανθρωπιστική προσέγγιση μπορεί να είναι ένα μέσο για προσωπική ανάπτυξη, ένα μέσο έκφρασης ή ακόμα και ένα μέσο μάθησης.

Αναβιώνω # Βιώνω

Μαριάννα Μουριζάκη, Εκπαιδευόμενη Εικαστική Θεραπεύτρια.

Ψυχολογία - Τέχνη

Η εργασία αυτή πραγματεύεται το βίωμα μέσα από την εσωτερική εμπειρία του παρελθόντος, μία πρωτογενής διαδικασία όπου όλα είναι πρωτόγνωρα, μία διαδικασία εξερεύνησης και ανακάλυψης δίχως όρια και λογική μόνη διέξοδος η άμεση ικανοποίηση. Έπειτα, αυτό της τρέχουσας πραγματικότητας όπου όλα συγχέονται στο κόσμο της λογικής με περιορισμούς – όρια, καθορίζοντας τις σκέψεις, καθρεφτίζοντας τις εν λόγω εικόνες του παρελθόντος σε συναισθήματα του παρόντος. Ο λόγος δεν είναι πάντα επαρκής να τα εκφράσει. Η αρχή της πραγματικότητας μου παραβίαστηκε παλινδρομώντας μέσω της καλλιτεχνικής δημιουργίας σε άγνωστες πτυχές του εαυτού. Οι αμυντικοί μηχανισμοί άμυνας ενεργοποιήθηκαν ως προς την αποφυγή ασυνείδητων συγκρούσεων στην ψυχική αυτή πάλη. Η διερεύνηση και ανακάλυψη των ανέγγιχτων σημείων του εκείνου μέσω της βιωματικής διαδικασίας μάθησης ως εκπαιδευόμενη και μελλοντική εικαστική θεραπεύτρια βρίσκεται σε εξέλιξη. Μία εξελικτική διαδικασία διαπραγμάτευσης, μέσω της αποδόμησης των εικαστικών μου έργων ως προς τον επαναπροσδιορισμό του εγώ. Σκοπός της παρουσίασης, η έκθεση της βιωματικής μου εμπειρίας ως εκπαιδευόμενη εικαστική θεραπεύτρια. Η διάκριση ρόλων θεραπευτή – θεραπευόμενου - εκπαιδευόμενου. Η έννοια και σημασία της αποδόμησης, αποσύνθεσης ενός καλλιτεχνικού έργου και ο επαναπροσδιορισμός του ανθρώπου ως καλλιτέχνη μέσα από αυτό.

Revive # Experience

Mourizaki Marianna, Trainee Artistic Therapist.

This paper discusses the experience through the inner experience of the past, a primary process where everything is unprecedented, a process of exploration and discovery without limits nor reason, the only outlet being the immediate indulgence. Then, this current reality where everything is mixed up in the world of logic constraints - limits, determining thoughts, mirroring these images of the past to feelings of the present. The "speech" is not always sufficient to express them. The beginning of my reality has been violated regressing through artistic creation in

unknown aspects of myself. The defensive mechanisms of defense have been activated to prevent any conflicts in this unconscious mental fight. The investigation and discovery of those untouched points that through experiential learning process as a trainee and future art therapist is ongoing. An evolutionary process of negotiation through the degradation of my artworks as to the redefinition of the ego. The purpose of this presentation is the report of my personal experience as a trainee art therapist. The distinction of roles between therapist - the treated - trainee. The meaning and importance of deconstruction, decomposition of an artistic project and the redefinition of man as an artist through it.

Η χρησιμότητα του γραπτού και φωτογραφικού λόγου ενός προσωπικού αρχείου στην κατανόηση ενός περιστατικού προσώπου με Διατροφικές Διαταραχές
Κωνσταντίνα Παλαιοχωρινού, Εκπαιδευόμενη Εικαστική Θεραπεύτρια.
Ψυχολογία - Τέχνη

Στην παρούσα κλινική περίπτωση παρουσιάζεται ένα περιστατικό με Διαταραχές Πρόσληψης Τροφής. Τον Μάιο του 2012 παραπέμφθηκε από τον Παθολόγο σε Ψυχίατρο/Ψυχοθεραπευτή, όπου έγινε η διαφορική διάγνωση Ψυχογενούς Βουλιμίας, παρ' ότι εκείνη την περίοδο βρισκόταν σε στάδιο Ψυχογενούς Ανορεξίας, η οποία διήρκησε έξι μήνες. Το περιστατικό επέδειξε άρνηση στην ψυχοθεραπευτική διαδικασία και την διέκοψε έπειτα από ελάχιστες συνεδρίες. Τον Σεπτέμβριο του 2012 εξέφρασε την επιθυμία να ενταχθεί και πάλι σε θεραπευτικό πλαίσιο και έκτοτε παρακολουθείται και υποστηρίζεται ψυχολογικά μέχρι και σήμερα. Στο διάστημα που ακολούθησε, μέχρι τον Αύγουστο του 2015, ταλανίστηκε πολλές φορές ανάμεσα στα όρια Ανορεξίας και Βουλιμίας, παρουσιάζοντας μεγάλες αποκλίσεις βάρους, Κοινωνική Φοβία και Σωματοδυσμορφική Διαταραχή. Σήμερα, λειτουργεί περιστασιακά, ακόμα, πάνω στο μοτίβο Υπερφαγίας/Κάθαρσης, ενώ έχει παρουσιάσει πολύ μεγάλη πρόοδο σε θέματα αντιληπτικότητας και υγιούς κοινωνικότητας. Στα πλαίσια της διαφορικής διάγνωσης, παρ'ότι αρχικά θα μπορούσαμε να κάνουμε λόγο για Διαταραχή Εξαρτημένης Προσωπικότητας, στην πορεία αποκαλύφθηκε και διαπιστώθηκε μία "καμουφλαρισμένη" Διαταραχή Μεταιχμιακής Προσωπικότητας με στοιχεία Ναρκισσισμού και Ψυχαναγκαστικής/Καταναγκαστικής συμπεριφοράς. Το περιστατικό ενδέχεται να παρουσιάζει και στοιχεία Μείζονος Καταθλιπτικής Διαταραχής. Παρά τα ευρήματα της ψυχαναλυτικής διαδικασίας, η αιτιολογία της Ψυχογενούς Βουλιμίας παραμένει, στο μεγαλύτερο μέρος της, άγνωστη. Κατά την εξέλιξη της εργασίας, παρουσιάζεται η εξέλιξη της πορείας του περιστατικού σε παραλληλισμό με κάποια γραπτά του έργα και φωτογραφικό υλικό.

The art of Blazon: finding in our family our potential

Marisa Monteiro Vaz, Adjunct Professor at University of Verona

The Blazon is proposed as a therapeutic instrument that allows the exploration of an imaginary world where we may encounter our ancestors. These ancestors are considered the guardians of the family tale. They might be imaginary characters or persons that we have or not have meet of our family. These characters introduce the family origins and the potential that each one of us may develop as an effective tool that may help us in situations of crisis.

The main goal of the blazon as an art therapeutic exercise is to find resources that may help the patient to elaborate a personal conflict or a situation of trauma. We work applying the concept of destiny. In specific, the idea of destiny announces the main question that will conduct the patient in a personal research: which action may be accomplish to solve the situation of crisis? The answer to this question may be found after a long interpretive feedback where the elements, graphics, images, scenes and characters are integrated within a heraldic dimension and connected to the history of life of the participants.

Χοροθεραπεία και Αυτισμός

Αλεξάνδρα Φ. Περιστεράκη, χοροθεραπεύτρια

Η παρούσα ανακοίνωση αποτυπώνει την εμπειρία τεσσάρων ετών χοροθεραπείας σε σχολείο για παιδιά και εφήβους με διάγνωση στο φάσμα του μη-λειτουργικού αυτισμού. Ακολουθεί βήμα-βήμα τη δομή του προγράμματος που εφαρμόστηκε σε κάθε περίοδο: από την ανίχνευση των αναγκών των παιδιών μέχρι τη διοργάνωση των παρεμβάσεων και την τελική αξιολόγηση, περιγράφει το σκεπτικό του προγράμματος, την αντιστοίχιση των δραστηριοτήτων με τους θεωρητικούς στόχους και το συσχετισμό της χοροθεραπείας με τα πεδία της αντίληψης (διεύρυνση της εικόνας σώματος, του σχήματος σώματος και της αυτοαντίληψης) και της επικοινωνίας (ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων). Συγκεκριμένα, από τις πρώτες ανιχνεύσεις και τους αρχικούς στόχους σωματογνωσίας, βλέπουμε στη διάρκεια του προγράμματος να μεταβάλλεται το πλαίσιο παρέμβασης σε πιο «χορευτικό», πιο «κινητικό» και πιο «επικοινωνιακό». Στη δεύτερη περίοδο κυριαρχούν κινητικά παιχνίδια και απόπειρες δημιουργικής κίνησης, ενώ στην τρίτη περίοδο εισάγονται δραστηριότητες επικοινωνίας και έκφρασης, με στόχο το χορό παιδιών μεταξύ τους χωρίς καθοδήγηση: ένα σωματικό, ψυχικό και κοινωνικό βίωμα αυτοαντίληψης, έκφρασης και επικοινωνίας.

Μουσικοθεραπεία GIM (Guided Imagery and Music) στην Ελλάδα: Δεδομένα και εξελίξεις

SONORA-Διεπιστημονική Εταιρεία Μουσικοθεραπείας & Έρευνας

Παπανικολάου, Ε., Ph PhDc, MA, Msc, FAMI Μουσικοθεραπεύτρια, GIM Primary

Trainer, Επιστημονική Υπεύθυνη SONORA Σαμαρά, Μ., MA-SFMT

,Μουσικοθεραπεύτρια, GIM Trainee (advanced level III), Κλινική Συνεργάτης

SONORA, Σμυρνιώτη, Μ., PgDip Ψυχολόγος-Συστημική Οικογενειακή

Ψυχοθεραπεύτρια, GIM Trainee (advanced level III), Κλινική Συνεργάτης

SONORA

Μπέμιχ, Α. Μουσικοθεραπεύτρια-Μουσικός, GIM Trainee(advanced level III),

Κλινική Συνεργάτης SONORA

Η Δεκτική Μουσικοθεραπεία GIM (Guided Imagery & Music) αποτελεί ένα από τα τρία παγκοσμίως αναγνωρισμένα μοντέλα μουσικοθεραπείας. Η Sonora εκπροσωπεί το GIM στην Ελλάδα σε επίπεδο εκπαίδευσης, κλινικής εφαρμογής και έρευνας. Θα υπάρξει παρουσίαση της μεθόδου GIM, των εφαρμογών, των στόχων και της χρησιμότητας αυτής στους τομείς της σωματικής και ψυχικής υγείας. Θα συζητηθούν οι τρόποι με τους οποίους η συγκεκριμένη τεχνική μουσικής ακρόασης μπορεί να λειτουργήσει δημιουργικά και θεραπευτικά μέσα και έξω από ένα κλινικό πλαίσιο, ενισχύοντας την ποιότητα ζωής σε ψυχικό, πνευματικό και σωματικό επίπεδο. Παρουσιάζεται η εξέλιξη της μεθόδου στην Ελλάδα, με πληροφορίες γύρω από την εκπαίδευση, τις θεραπευτικές εφαρμογές αυτής σε διάφορους τομείς καθώς και της έρευνας που διεξάγεται στη χώρα μας. Συγκεκριμένα, θα συζητηθούν δεδομένα από τις μέχρι τώρα εφαρμογές και εξελίξεις της μουσικοθεραπείας GIM στην Ελλάδα σε ασθενείς με καρκίνο, σε ανθρώπους με προβλήματα όρασης, σε ασθενείς με εμμένουσα κεφαλαλγία και σε περιπτώσεις εγκεφαλικής παράλυσης.

The Music Therapy method of “Guided Imagery and Music” (GIM) in Greece: Facts and Developments

SONORA- Multidisciplinary Organization for Music Therapy and Research

Papanikolaou, E., PhDc, MA, Msc, FAMI Music Therapist, GIM Primary Trainer

Scientific Director of SONORA ,Samara, M., MA-SFMT Music Therapist, GIM

Trainee (advanced level III), Clinical Associate SONORA,Smyrnioti, M., MA,

PgDip Psychologist-Systemic Family Psychotherapist, GIM Trainee (advanced level

III), Clinical Associate SONORA,Boehmig A. Music Therapist, Musician, GIM

Trainee (advanced level III), Clinical Associate SONORA

Receptive Music Therapy GIM (Guided Imagery & Music) is one of the three most recognized models of the music therapy practice internationally. Sonora represents GIM in Greece, in terms of education, clinical practice and research. There will be presentations of the GIM practice, its applications, goals and usefulness in the fields of physical and mental health. We will discuss the ways in which, this particular mode of music listening can be creative and therapeutic both inside and outside a clinical setting, by bolstering the quality of life in a psychological, spiritual and physical level. We will present the evolution of this method in Greece and provide information around education, clinical applications in various settings, as well as the research that is carried on in our country. More precisely, within this round table, we will explore the resulting data of using GIM in Greece as a therapeutic medium with cancer patients, with visually impaired populations, with patients with chronic and persistent headache and with people suffering from cerebral palsy.

«Μουσικοθεραπεία στην Πράξη: Συνδυάζοντας Διαδραστική Μουσικοθεραπεία (ενεργητική) και Μουσική Ακρόαση (Δεκτική Μουσικοθεραπεία).» Workshop
Ευαγγελία Παπανικολάου, Friederum Gertrud Anna Böhmig

Σε αυτό το εργαστήριο θα συνδυάσουμε τεχνικές και ασκήσεις και από τα δύο είδη. Θα δουλέψουμε πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα και θα το επεξεργαστούμε με διάφορους τρόπους, είτε ακούγοντας, είτε παίζοντας μουσική. Σκοπός του εργαστηρίου είναι να δείξουμε πώς εμπλουτίζεται η θεραπευτική πράξη με συνδυασμό τεχνικών ενδυναμώνοντας έτσι το θεραπευτικό αποτέλεσμα, στηριζόμενοι στην δική μας βιωματική εμπειρία. Το εργαστήριο θα δανειστεί θεωρία και πράξη από μεθόδους ψυχοδυναμικής και ανθρωποκεντρικής μουσικοθεραπείας και από την δεκτική μέθοδο Guided Imagery and Music (GIM).

Μουσικοθεραπεία σε άτομα με προβλήματα όρασης και πρόσθετες αναπηρίες
Πολύνα Κάβουρα, MA, NRMT, Αμυμώνη Θεσσαλονίκης

Στο Κέντρο Ημερήσιας φροντίδας Αμυμώνη εκπονείται πρόγραμμα μουσικοθεραπείας από την αρχή της λειτουργίας του. Το πρόγραμμα έχει δομηθεί και τροποποιείται ανάλογα με τις εξατομικευμένες ανάγκες των θεραπευομένων που συμμετέχουν σε ατομικές και ομαδικές συνεδρίες μουσικοθεραπείας με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής τους και την κάλυψη ποικίλων αναγκών σε νοητικό, σωματικό και ψυχικό επίπεδο. Σε έναν άρτια εξοπλισμένο χώρο μουσικοθεραπείας λαμβάνουν χώρα οι συνεδρίες και χρησιμοποιούνται ποικίλες τεχνικές Nordoff Robbins μουσικοθεραπείας που προσκαλούν τα παιδιά να συμμετάσχουν όπως μπορούν, να ακούσουν μουσική, να απολαύσουν την επικοινωνία και να αλληλεπιδράσουν μουσικά σε ένα περιβάλλον αγάπης και αποδοχής

Τεστ προβολικής τεχνικής (ζωγραφικής) «σπίτι-δέντρο-άνθρωπος» (projective drawing test H-T-P). Πιλοτική εφαρμογή σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες
Ξένου Μαρία, Λογοθεραπεύτρια, Υγειονομολόγος ΤΕ, Δ/ση Υγείας & Κοιν. Μέριμνας
ΠΔΕ

Στεφανία Σωμάκη, Λογοθεραπεύτρια

Παρουσίαση πρότυπης πιλοτικής μελέτης αποτελεσμάτων με χορήγηση τεστ προβολικής ζωγραφικής (H-T-P, House–Tree–Person), Jhon N. Buck, σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες & παιδιά χωρίς ιδιαιτερότητες. (Υλοποιήθηκε ως Διπλωματική. Πρόταση Ξένου Μ, έτος 2009). Αποτελεί ψυχοδιαγνωστική δοκιμασία.

Στόχος: Επικουρική αξιολόγηση προσωπικότητας, λεκτικών/μη λεκτικών συμπεριφορών μέσω σταθμισμένης ανάλυσης σχεδιαστικών λεπτομερειών για επιλογή καταλληλότερης μεθόδου λογοθεραπείας-συνεργασίας με ψυχολόγους & εικαστικούς θεραπευτές.

Μεθοδολογία: Χορήγηση Τεστ H-T-P πρωτότυπο από ΗΠΑ, 12 παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες & 12 παιδιά ομοιογενούς κοινωνικό-οικονομικού επιπέδου. Συλλογή δεδομένων με προσωπική συνέντευξη, τήρηση βιοηθικής-ανωνυμίας, καθοδήγηση, φόρμα σχεδίασης τεστ, χρήση εικονογραφημένου διαγνωστικού εγχειριδίου (H-T-P), Προσαρμογή Ελληνικά, στατιστική επεξεργασία με SPSS. Αποτελέσματα: Η Έρευνα παρά το μικρό δείγμα έδωσε στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα κύρια σε επικοινωνία, διάσπαση προσοχής, χαμηλή αυτοεκτίμηση μεταξύ παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες και παιδιών χωρίς μαθησιακές δυσκολίες. Ουσιώδεις σχεδιαστικές διαφορές. Είναι πρόκληση για διατομεακή συνεργασία κλινικών και θεραπευτών τέχνης καθότι μέσω προβολικών σχεδίων κατανοείται η μη λεκτική επικοινωνία παιδιών αλλά και ενηλίκων ασθενών. Με προτεραιότητα ζητήματα βιοηθικής & δεοντολογίας συμβάλλει στην ολιστική, εξατομικευμένη προσέγγιση του παιδιού. Η εφαρμογή προβολικής ζωγραφικής κατέχει μείζονος σημασίας στην αξιολόγηση και διάγνωση ωστόσο απαιτεί κατάρτιση και συνεργασία.

Μουσικοθεραπεία και αυτισμός: Συνάντηση του Άλλου μέσω της μουσικής
Λάσχος Αποστόλης, Απόφοιτος Τμήματος Μουσικών Σπουδών, Σχολή Καλών
Τεχνών, Α.Π.Θ., Εκπαιδευόμενος Μουσικοθεραπευτής
Ψαλτοπούλου Ντόρα, Λέκτορας Τμήματος Μουσικών Σπουδών, Α.Π.Θ.

Η μουσική μπορεί να αγγίζει κάθε ανθρώπινο ον απεικονίζοντας όλες τις ανθρώπινες συνθήκες και τα συναισθήματα. Η κλινική χρήση της μουσικής είναι αρκετά αποτελεσματική σε άτομα με αυτισμό, ιδίως στην ενίσχυση των δεξιοτήτων επικοινωνίας. Μέσω του μουσικού αυτοσχεδιασμού, ο μουσικοθεραπευτής καθρεφτίζει το άτομο και οι δύο συμμετέχουν σε μια γλωσσική σχέση, όπου το άτομο έχει τη δυνατότητα να βγει από τη σιωπή και να επικοινωνήσει μη λεκτικά. Επιπλέον, μέσω αυτής της μουσικής επικοινωνίας, το άτομο μπορεί να αισθανθεί αρκετά ασφαλής για να συναντήσει τον Άλλον.

Το θέμα παρουσιάζεται μέσα από μια μελέτη περίπτωσης μιας 32χρονης γυναίκας με αυτισμό, η οποία νοσηλεύεται τα τελευταία 10 χρόνια σε Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων, και η οποία, μέσω της μουσικοθεραπείας, εισήλθε στον κόσμο της επικοινωνίας και είπε την πρώτη της λέξη!

Στη συνέχεια, θα γίνει παρουσίαση αποσπασμάτων τραγουδιών (songwriting) μιας 24χρονης κοπέλας με κινητικές αναπηρίες, προβλήματα όρασης και καταθλιπτικών στοιχείων. Η δημιουργία τραγουδιών και η ερμηνεία αυτών απο την ίδια, αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα στην βελτίωση της ποιότητας ζωής της.

Η μουσική έκφραση και δημιουργία ως θεραπεία σε παιδί με σύνδρομο Asperger- μελέτη περίπτωσης

Μπούτα Βιργινία*, Μουσικολόγος-Μουσικοπαιδαγωγός, Εκπαιδευόμενη Μουσικοθεραπεύτρια & Ψαλτοπούλου Ντόρα, Λέκτορας, ΤΜΣ-ΑΠΘ, Μουσικοψυχοθεραπεύτρια PhD, MA-CMT

Η μουσικοθεραπεία όπως ο Bruscia ορίζει, είναι μία διαπροσωπική διαδικασία μεταξύ θεραπευτή και πελάτη, κατά την οποία ο θεραπευτής χρησιμοποιεί την μουσική και όλες της πτυχές της με στόχο να βελτιώσει και να προάγει την ποιότητα ζωής του πελάτη (Bruscia, 1991). Η συγκεκριμένη ανακοίνωση θα παρουσιάσει την διετή πορεία ενός παιδιού, 8 ετών, με σύνδρομο Asperger μέσα στις συνεδρίες μουσικοθεραπείας. Μέσω των τεχνικών του κλινικού-μουσικού αυτοσχεδιασμού, ουμανιστικής-μουσικοκεντρικής κατεύθυνσης, την δημιουργία μουσικής που περιγράφει τους χαρακτήρες των ιστοριών του και την σύνθεση τραγουδιών, το παιδί κατόρθωσε να γνωρίσει τον δημιουργικό του εαυτό, να αναγνωρίσει, να εκφράσει και τελικά να μετουσιώσει τα αρνητικά του συναισθήματα σε προσωπικό έργο δημιουργίας τραγουδιών, με συμβολικό λόγο.

Μουσικοθεραπεία: Από την "αδυναμία" στη "δυνατότητα"

*Γκαμάγκαρη Νικολέτα, ΑΠΘ, φοιτήτρια**

Ψαλτοπούλου Ντόρα, ΑΠΘ, λέκτορας

Το αντικείμενο της παρούσας εργασίας περιλαμβάνει την παρουσίαση μελέτης περίπτωσης, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ποιοτικής- φαινομενολογικής μεθόδου έρευνας. Στη μελέτη περίπτωσης αυτή, περιγράφονται οι συνεδρίες μουσικοθεραπείας με το Νίκο, ένα δεκάχρονο αγόρι με συγγενή μυϊκή δυστροφία. Η διαδικασία που ακολουθείται είναι αυτοσχεδιασμός στο πιάνο που βασίζεται στις αρχές της προσωποκεντρικής – πελατοκεντρικής ουμανιστικής προσέγγισης (Rogers, 1961), καθώς και της μουσικοκεντρικής προσέγγισης των Nordoff και Robbins (1977, 2007). Πηγή έμπνευσης για τη ροή της διαδικασίας αποτέλεσε επίσης και η προσέγγιση κατά την οποία ο μουσικός-κλινικός αυτοσχεδιασμός παραλληλίζεται με μοντέλο πυρηνικής οικογένειας (Ψαλτοπούλου, 2012). Περιγράφεται η οικοδόμηση της θεραπευτικής σχέσης που δημιουργήσαμε μέσω μουσικής, μέσα σε ένα πλαίσιο ασφαλούς και οικείου περιβάλλοντος που δημιουργήθηκε και όπου το παιδί μπορούσε να λειτουργήσει δημιουργικά. Αναδεικνύονται οι μουσικές, συναισθηματικές και σωματικές του θεραπευτικές αλλαγές μέσα σε ένα διάστημα περίπου δύο ετών. Φαίνεται ότι η μουσικοθεραπεία διευκόλυνε ουσιαστικά την ψυχοσωματική ανάπτυξη του παιδιού.

‘Η χρήση της καλλιγραφοθεραπείας ως διαγνωστικό και θεραπευτικό εργαλείο κατά του άγχους’

Γενιτσαρίου Μαρία, *Παλιούρα Ειρήνη, Dipl. Psych Ρίζου Ντέπη

Το εργαστήριο έχει διάρκεια 3 ώρες με 15 συμμετέχοντες το περισσότερο και χωρίζεται σε 3 στάδια. Το πρώτο στάδιο έχει διάρκεια 1 ώρα με σκοπό να διαπιστωθεί σε ποιόν τομέα ζωής ο συμμετέχων έχει το περισσότερο άγχος. Το δεύτερο στάδιο έχει διάρκεια 1 ώρα και 30 λεπτά με σκοπό να αποστασιοποιηθεί ο συμμετέχων από τον συνήθη τρόπο γραφής και να αυξήσει την συγκέντρωση, αποβάλλοντας παράλληλα το άγχος. Το τρίτο και τελευταίο στάδιο έχει διάρκεια 30 λεπτά. Θεωρητικά η καλλιγραφία του δεύτερου σταδίου θα έχει κατευνάσει ποσοστό του άγχους πράγμα που θα διαπιστωθεί στο γραπτό του τρίτου σταδίου μετά το τέλος της άσκησης. Θα γίνει επίσης σύντομη γραφολογική εκτίμηση των γραπτών και το εργαστήριο θα κλείσει με ερωτηματολόγιο αξιολόγησης που θα χορηγηθεί στους συμμετέχοντες.

‘Η Ποιητική Στάση του Νου-Η Συμβολική Προσέγγιση της Δραματοθεραπείας
Workshop led by Ρούλα Δημητρίου, Dramatherapist, Supervisor. International member of the British Association of Dramatherapists (BADth)

Η ψυχολογική ζωή, λέει ο James Hillman, διαπνέετε πέρα για πέρα από φαντασία. Όλες μας οι δράσεις, φαντασίες, όνειρα είναι στην ουσία ποιητικές πράξεις. Εικαζόμαστε μονάχα ότι δεν είναι άλλο παρά κυριολεκτικές πραγματικότητες οι οποίες πρέπει να εξεταστούν κάτω από το μικροσκόπιο.

Ένα ποίημα είναι κάτι πολύ περισσότερο από μια καλλιτεχνική συστάδα λέξεων. Είναι το πλέξιμο του προσωπικού και συλλογικού βιώματος, του συναίσθημα, της φαντασίας, του αρχέτυπου, του μύθου κλπ. το οποίο μορφοποιείται μέσα από τα σύμβολα που αποκαλούμε γράμματα και γλώσσα. Εντούτοις η ύπαρξη του ανθρώπου στην κυριολεκτική πραγματικότητα επισκιάζει αυτόν τον ποιητικό εαυτό και συχνά υποβιβάζοντας τον σε λογικά στερεότυπα και ορισμούς που καθορίζουν την κοινωνική του θέση. Και την εκάστοτε απώλεια της ευεξίας του την αντιμετωπίζετε με το ίδιο κυριολεκτικό και λογικό τρόπο. Σ’ αυτό το βιωματικό εργαστήρι θα αποπειραθούμε να μεταφράσουμε τα κυριολεκτικά στοιχεία και εικόνες σε μεταφορικά τέτοια. Μέσα από την συμβολική προσέγγιση της Δραματοθεραπείας θα εξερευνήσουμε αυτές τις μεταφορές με στόχο την βαθύτερη κατανόηση για την φύση τους και για το πώς συσχετίζονται με τον εαυτό μας σε προσωπικό όσο και συλλογικό επίπεδο.

The Poetic Basis of Mind-Dramatherapy’s Symbolic Approach

Workshop led by Roula Demetriou, Dramatherapist, Supervisor. International member of the British Association of Dramatherapists (BADth)

Psychological life, says James Hillman, is thoroughly imaginative; all our actions, fantasies, dreams are in fact poetic acts. We only imagine that they are literal realities that must be dissected and verified through some kind of microscopic lens.

A poem is more than a collection of artfully sequenced words. It is the weaving of personal and collective experience, emotion, imagination, archetype, myth and is given form through those symbols we call language. To deconstruct and analyse it is to kill it. Man is much the same yet his place in the literal world overshadows this poetic self, often reducing him to logical, concrete definitions and labels that

immediately convey his place in society. When he gets sick, or feels out of sorts, this same literalism of labels and definitions is applied. In this workshop we will look to translating the literal into metaphoric images. Using the experiential and symbolic approach of dramatherapy we will explore these metaphors in order to gain a deeper understanding of their nature and how they relate to us on both a personal and collective level.

“Δημιουργική Γραφή και Θεατρική Έκφραση στον ενδιάμεσο χώρο Δεσμών – Θεσμών: Κινήσεις, Λέξεις, Εικόνες, Δράσεις, Λόγος και Νοηματοδότηση”

“Θεραπευτική διεργασία με εφόδιο την Δραματοθεραπεία”

Κωνσταντίνα Εικοσιπεντάρχου και συνεργάτες, Κοινωνική Λειτουργός

Δραματοθεραπεύτρια, Σκηνοθέτις, Μονάδα Εφήβων & Γραφείο Εκπαίδευσης

ΕΚΕΨΥΕ, Τέως Πρόεδρος Ε.Δ.Π.Ε.

Στην εργαστηριακή αυτή πρόταση έχουμε στόχο να προσεγγίσουμε με βιωματικό τρόπο τους βασικούς άξονες της δομής και του περιεχομένου ενός δραματοθεραπευτικού μοντέλου παισίωσης κατά την θεραπευτική συνεργασία. Με αισθητικό τρόπο διερευνούμε τα ερωτήματα που προκύπτουν:

-Πως η ανακάλυψη και η ενίσχυση των καλλιτεχνικών δεξιοτήτων μέσα από την δραματοθεραπευτική προσέγγιση κατά την αναπτυξιακή φάση της εφηβείας και της νεότητας βοηθούν στις διεργασίες της οργάνωσης της ψυχικής λειτουργίας ;

-Γιατί η δημιουργικότητα όταν αξιοποιείται στην τροποποίηση της αντίληψης των δυσκολιών ομαλής ανάπτυξης και αυτονομησης ανακουφίζει πρωτίστως από τα άγχη, και στην συνέχεια μπορεί να γίνεται βάση για την προαγωγή της πρόληψη μιας σοβαρής ψυχοπαθολογίας ;

-Πως συμβάλει η αισθητική αντίληψη και απόλαυση γεγονότων και φαινομένων της ζωής του ανθρώπου στην ψυχική και σωματική ευεξία του καθώς και στην βελτίωση της υγείας του;

‘Γέφυρες από το Ατομικό στο Συλλογικό, από τη Θεραπεία στην Πολιτική’

Αλεξάνδρα Φ. Περιστεράκη

Κάποτε όλοι κάναμε τέχνη, παίζαμε, εκφραζόμασταν ελεύθερα και επικοινωνούσαμε με όποιον τρόπο μας ήταν διαθέσιμο εκείνη τη στιγμή χωρίς προκαταλήψεις, χωρίς να είμαστε επαγγελματίες, χωρίς να μας νοιάζει ούτε τι σκέφτονται οι άλλοι ούτε αν είναι σωστή ώρα, σωστός τρόπος ή σωστός τόπος. Αυτή η εμπειρία «συνέβη» όσο ήμασταν πολύ μικροί. Ας θυμηθούμε λοιπόν την αυθόρμητη χαρά του «χορεύω και παίζω», διότι αυτή είναι η βάση των θεραπευτικών προσεγγίσεων μέσω τέχνης. Η βάση για να καταλάβουμε τη δυναμική της αυθεντικής, αυθόρμητης έκφρασης που μας οδηγεί πέρα από το αναμενόμενο. Η βάση μιας ειλικρινούς επικοινωνίας με τον εαυτό μας και με τους άλλους, η βάση της διαισθητικής αντίληψης που συμπληρώνει τόσο σημαντικά όσα δεν αποκαλύπτονται από τις αισθήσεις, από τη λογική και τον ορατό, εξηγήσιμο και προβλέψιμο κόσμο. Η πρόσφατη είσοδος των θεραπειών μέσω τέχνης στις εναλλακτικές προσεγγίσεις ψυχοθεραπείας και αυτοβελτίωσης αφορά τους τομείς της ψυχικής υγείας ή της προσωπικής ανάπτυξης. Ωστόσο, η δυναμική της ελεύθερης βούλησης και της συλλογικής δραστηριοποίησης αποκαλύπτει και μια άλλη πτυχή: η αύξηση των αντιληπτικών μέσων, η ωρίμανση του συναισθήματος και η εξοικείωση με τους άλλους οδηγεί στη διαπραγμάτευση της κοινής συλλογικής διαχείρισης, δηλαδή στην πολιτική. Με αφετηρία ένα κοινωνικοπολιτικό θέμα που θα επιλεγεί από κοινού και με τεχνικές από το Θέατρο του Καταπιεσμένου, τη Χοροθεραπεία και το Ψυχόδραμα, θα επιδιώξουμε να χτίσουμε μια εφήμερη κοινότητα και να συνενώσουμε αποβάλλοντας την κουλτούρα της ανάθεσης, τους νοητικούς, συναισθηματικούς, ψυχικούς και κοινωνικούς μας κόσμους.

“Συνάντηση με τον Σκιερό εαυτό”

Workshop led by Demys Kyriacou, ψυχίατρος, dramatherapist

Ο Σκιερός Εαυτός ή η Σκιά όπως την ονόμαζε ο C.Jung, είναι ο παραγκωνισμένος εαυτός, ο εαυτός των παρασκηνίων ο οποίος καθορίζει την ύπαρξη μας, την καθημερινή μας ζωή πολύ περισσότερο απ’ ότι υποψιαζόμαστε. Καταδικάστηκε στη σκιά σαν ανεπίτρεπτος στη διάρκεια του μεγαλώματός μας κι αποτελείται απ’ όλα εκείνα τα συναισθήματα, τις σκέψεις, τις φαντασίες και συμπεριφορές που λίγο πολύ θεωρούνται ‘ανάρμοστες’ ή ‘κακές’ για τον ‘καλό’ ρόλο που ο καθένας μας δομεί στη κοινωνία που ζούμε. Σ’ αυτόν όμως τον Σκιερό Εαυτό είναι που κρύβεται το μεγαλύτερο απόθεμα της δημιουργικότητας, της έμπνευσης, της ενέργειας και ολοκλήρωσης μας. Σκιερός δεν σημαίνει κατ’ ανάγκη και «κακός» αλλά πιο πολύ αυτός που βρίσκεται στην αφάνεια και δεν κάνει φανερή τη παρουσία του.

Ταυτόχρονα είναι αλήθεια ότι μέρος της όποιας «κακότητας» μας βρίσκεται στη Σκιά γιατί μεγαλώσαμε φορώντας το προσωπίδιο του «καλού παιδιού». Μέρος της ύπαρξης μας κι αυτός, όσο ζει στο σκοτάδι, εμείς ζούμε μισή, ανολοκλήρωτη ζωή κι ας έχουμε ‘πνευματικές’ ή ‘ανώτερες’ επιδιώξεις. Συχνά προκαλεί φόβο στους περισσότερους γιατί είναι ενστικτώδης, απαίδευτος κι όχι τόσο «οικείος», μολαταύτα γνήσιος. Μας επισκέπτεται στα όνειρα μας σαν φιγούρα του σκοταδιού ή σαν ένα «κατώτερο» πλάσμα, άλλοτε σαν βοηθός κι άλλοτε σαν ανταγωνιστής, άλλοτε σαν Οδηγός φωτεινός κι άλλοτε σαν γλοιώδης σκιά απαιτώντας τη προσοχή μας. Όσο επιμένουμε να τον αγνοούμε, τόσο αυτός θα μας χτυπάει τη πόρτα της συνείδησης, είτε με τη μορφή κάποιων συμπτωμάτων, είτε με την έλλειψη ενεργητικότητας, είτε με υπαρξιακά, αγωνιώδη ερωτήματα που ζητάνε λύση. Στον χώρο του Σκιερού εαυτού βρίσκονται επίσης πολλά ταλέντα και δυνατότητες μας που έχουν παραγνωρισθεί ή παραγκωνιστεί επειδή δεν ήταν αποδεκτές από εμάς και το κοινωνικό μας περιβάλλον, δεξιότητες κι ικανότητες γεμάτες πλούτο κι ενέργεια.

Encountering the Shadow-Self

Workshop led by Demys Kyriacou, ψυχίατρος, dramatherapist

The term "Shadow" was first used by C. G. Jung to describe the repressed or denied part of the Self, which defines much more of our everyday life than we may suspect. Being part of the unconscious it contains unacceptable emotions, thoughts, repressed weaknesses, shortcomings and instincts, as well as unrealized talents and gifts, the

Golden Potential of the Psyche. Shadow-self does not necessarily mean “bad” self but a self in obscurity and concealment. However, it is true that part of our “evil nature” is hidden in the Shadow-self since we grew up wearing the mask of the “good person”. As long as this part of our psyche lives in the dark we live a life that is not whole however “spiritual” or “high” our aims may be. The elements of the Shadow, being instinctual and raw, seem threatening to the personality for they demand change of the personality structure or lifestyle in order to be realized. This self often visits us in our dreams appearing as a dark figure, as an “inferior” being, sometimes a helper or guide, slimy shadow or even competitor demanding our attention. Insisting to ignore this self it makes its presence felt in consciousness in the form of various symptoms, lack of vitality and existential questions demanding answers.

‘Η Μέθοδος της Βιο – Δυναμικής’

Γιάννης Μήτρου

Διεθνές Εργαστήριο Έρευνας Παραστατικών Τεχνών AlmaKalma, Ε.Φ.Ε.Φ.

Θα μπορούσε μια σωματική τεχνική να επαναπροσδιορίσει τη σχέση του «ασθενή» με το σώμα του; Η Βιο – Δυναμική είναι μια μέθοδος σωματοδομικής που αναπτύχθηκε από τον Γιάννη Μήτρου και την ομάδα του στο Διεθνές Εργαστήριο Παραστατικών Τεχνών AlmaKalma. Η έρευνα του Εργαστηρίου απέδειξε ότι η ανάπτυξη μιας μεθόδου όπως είναι η Βιο – Δυναμική που επαναπροσδιορίζει τη σχέση μας με το σώμα, μας δίνει την ευκαιρία να ανιχνεύσουμε «συμπτώματα» που αναγνωρίζονται μέσα στη δομή και σχετίζονται με τα βιώματά μας. Η έρευνα κατέδειξε τα εξής στάδια: Αποδόμηση – Παρατήρηση, Αποξένωση, Αναδόμηση – Εγγύτητα. Δουλεύοντας στον άξονα: σπονδυλική στήλη, χειρονομία και βήμα, το Εργαστήριο αποδεικνύει την ύπαρξη μιας κυρίαρχης αντικειμενικότητας που καθώς διαχωρίζεται από τις φαντασιακές σωματικές συμπεριφορές, καταλήγει σε ένα κύριο βήμα – σημαίνον, μια κύρια χειρονομία – σημαίνον. Το Διεθνές Εργαστήριο Έρευνας Παραστατικών Τεχνών Almakalma δημιουργήθηκε το 1997 από τον Γιάννη Μήτρου και συνεργάζεται με το Παιδαγωγικό Τμήμα του Α.Π.Θ. και το Εργαστήριο Φιλοσοφικών Ερευνών του τμήματος Φιλοσοφίας. Ο Γιάννης Μήτρου, καλλιτεχνικός διευθυντής του Εργαστηρίου, είναι ψυχαναλυτής, ερευνητής του Εργαστηρίου Φιλοσοφικής Έρευνας πάνω στο Φαντασιακό του Α.Π.Θ. και μέλος της Φροϋδικής Εταιρίας Βορείου Ελλάδος.

‘Ομαδική φεμινιστική ψυχοθεραπεία. Θεωρία και πράξη’

Dr Κωστούλα Μάκη, ψυχολόγος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Στο τρίωρο αυτό εργαστήριο μπορούν να συμμετέχουν δεκαπέντε άτομα. Στο πρώτο μέρος του εργαστηρίου θα παρουσιαστούν βασικές θεωρητικές έννοιες της φεμινιστικής προσέγγισης στην εικαστική ψυχοθεραπεία, ενώ παράλληλα θα γίνει χρήση οπτικού υλικού που θα οδηγήσει στη διατύπωση ερωτημάτων για τη διαπραγμάτευση έμφυλων ταυτοτήτων στην εικαστική ψυχοθεραπεία. Στη θεωρητική επεξεργασία του θέματος κεντρικής σημασίας είναι ο διάλογος και η αλληλεπίδραση ανάμεσα στους συμμετέχοντες και την υπεύθυνη του εργαστηρίου. Στο δεύτερο μέρος του εργαστηρίου θα ακολουθήσει βιωματική ομαδική συνάντηση και παραγωγή ατομικού-ομαδικού εικαστικού υλικού, που θα γίνει αντικείμενο ομαδικής επεξεργασίας. Το υλικό αυτό θα είναι η αφετηρία για να αποτυπωθεί η προσωπική εμπειρία του κάθε μέλους της ομάδας ως προς τους τρόπους με τους οποίους το φύλο επιδρά σε σημαντικούς τομείς της καθημερινότητας και ως προς τις συνέπειες που έχουν οι επιδράσεις αυτές. Μέσα από τη συμμετοχή στο εργαστήριο οι συμμετέχοντες θα ευαισθητοποιηθούν σε θέματα φύλου στην ψυχοθεραπεία, ενώ παράλληλα θα επεξεργαστούν τις πολύπλευρες νοηματοδοτήσεις των έμφυλων ταυτοτήτων και τη δυνατότητα εύρεσης εναλλακτικών αφηγήσεων που αμφισβητούν τις στερεοτυπικές κοινωνικές κατασκευές του φύλου.

“Ηλέκτρα: οι ρωγμές του λόγου και του κόσμου”

Αριστέα Αρσενούπουλου ψυχολόγος-δραματοθεραπεύτρια

Κώστας Βόμβολος συνθέτης, διδάσκων Τμήματος Θεάτρου του ΑΠΘ

Τρίωρο βιωματικό εργαστήριο το οποίο θα ολοκληρωθεί με την παρουσίαση ενός σύντομου happening.

Στο πρώτο μέρος θα διερευνήσουμε δραματοθεραπευτικά τα όρια του λόγου και του «εαυτού» στο έργο του Σοφοκλή. Θα αναρωτηθούμε για το τραγικό σκοτάδι της Ηλέκτρας, για το εκρηκτικό μίγμα θλιμμένης πριγκίπισσας και σκοτεινής εκδικήτριας, τη θυμωμένη πληγή της και τον ακυρωμένο εαυτό της. Άλλωστε -με τα λόγια της Ελένης Παπάζογλου- «είμαστε πια όλοι μας, με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους, παιδιά της Ηλέκτρας, δεν μας ταιριάζει το τραγικό φως αλλά το τραγικό σκοτάδι...»

Στο δεύτερο μέρος θα επιχειρηθεί μια ρυθμική επεξεργασία του λόγου με βάση τις σύγχρονες μορφές προφορικής αφήγησης. Η -όποια- μουσικότητα του κειμένου θα αναδειχθεί μέσω της αναμέτρησής του με τα μοντέλα των σημερινών τρόπων συνύπαρξης του λόγου με τη μουσική.

“Body as the Archaeology of Self and Other”

Exploring the Archaeology of Self through Posture and Gesture

Workshop led by Susan Scarth

The workshop focuses on the sensing, feeling and action of Posture and Gesture, the origins and potential meaning of these. Allan Schore, neuroscientist, recognises the importance of relationship, social-emotional development, and self-regulation and the Right Brain. The Right Brain is the seat of relational learning and these three themes are influenced by our attachment experiences where social-emotional development is a key factor. Through developing creative thinking and playful imagery, DMT enables the client’s engagement with the lived body. Through building sensory awareness, ensuring good grounding and centering, exploration of everyday and expressive movement can reveal the history of self, other and family. Unconscious movement repertoires are both genetic and learned behaviours. As we explore simplicity of postures and gestures in the workshop, participants will begin to gain insight into the ‘archaeology of self’. The tools participants will utilise in this workshop are drawn from the Laban Bartenieff Movement System, which enable us an in-depth perspective on the physiology of emotion, the primacy of bodymind connectivity, and the necessity for understanding the role of body in cognitive and emotional development. DMT brings the felt sense and the thinking self together, through paying creative and detailed attention to simple movement expression.

‘The untity and inclusion through art intervention’

Δαμασκου Νατασα, Λασχος Αποστολος, Βασιλειαδου Ελενη

Κέντρο Αποκατάστασης ,Κοινωνικής Στήριξης και Δημιουργικής αποσχολησης

ΑΜΕΑ Ο ΣΩΤΗΡ

Στο Κέντρο Αποκατάστασης , Κοινωνικής Στήριξης και Δημιουργικής αποσχόλησης ΑΜΕΑ Ο ΣΩΤΗΡ, ο Χορός/Κίνηση , η Μουσική και τα Εικαστικά αποτελούν μέσο Θεραπείας και Εκπαίδευσης. Ο Φορέας δημιουργήθηκε το 2002 και εξυπηρετεί 250 μαθητές με ειδικές ικανότητες & τυπικής ανάπτυξης και τις οικογένειες τους. Οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι : Λογοθεραπεία, Εργοθεραπεία, Θεραπεία μέσω Χορού/Κίνησης, Μουσικοθεραπεία, Θεραπεία μέσω Τέχνης, Συμβουλευτική Γονέων, Ειδική αγωγή, Φυσιοθεραπεία, Ψυχοκινητική, Ψυχοθεραπεία Παιδιών και Εφήβων. Στο εργαστήριο ο Χορός/Κίνηση, η Μουσική και η Ζωγραφική θα συντροφεύσουν τους συμμετέχοντες στην βιωματική συνάντηση στο ‘‘Εδώ και τώρα’’. Συναντήσεις με τον εαυτό μου, με τον άλλον, με την διαφορετικότητα και την τέχνη. Η Ομάδα Δημιουργικής Κίνησης/Χορού του Κέντρου μας η οποία αποτελείται απο 10 χορευτές ενήλικες με ειδικές ικανότητες μαζί με τους συμμετέχοντες του εργαστηρίου θα συνδημιουργήσουν τις προσωπικές τους συναντήσεις. Μέσω των αισθήσεων, αυτοσχεδιάζοντας στο εδώ και τώρα, βλέποντας, ακούγοντας, αγγίζοντας ξεκινάει η κίνηση. Ο παλμός της καρδιάς, η κίνηση των ματιών, η κίνηση του σώματος, η διακίνηση των συναισθημάτων και νοητικών διεργασιών, ενισχύουν την προσωπική έκφραση και ανοίγουν νέα μονοπάτια όπου μπορώ να δώ και να υπάρξω με ένα νέο τρόπο. Στο εργαστήριο στόχος είναι η ενσωμάτωση, η έκφραση και το προσωπικό ταξίδι μέσω της Τέχνης. Διάρκεια εργαστηρίου: 90 λεπτά. Συνολικός αριθμός συμμετεχόντων: 20 άτομα

Όταν η Συστημική Ομαδική Θεραπεία Συναντάει την Τέχνη

Πορουνάκη-Αιωνή, Μ.1, Παπαϊωάννου-Σπυρούλια, Α.1,2, , Πανταλέων Ε.1

1Εργαστήριο Διερεύνησης Ανθρώπινων Σχέσεων, 2 City Unity College, Athens

Στόχος του βιωματικού εργαστηρίου είναι οι ενδιαφερόμενοι να έρθουν σε επαφή με άλλους τρόπους εμπλουτισμού και ενίσχυσης της ομαδικής θεραπευτικής διεργασίας. Συγκεκριμένα, προτείνεται η σύνδεση της ομαδικής θεραπείας με την Τέχνη μέσω βιωματικών ασκήσεων. Η Τέχνη: α) στηρίζεται στη δύναμη της μεταφοράς, β) αποτελεί σύνθετο και δυναμικό ερέθισμα που κινητοποιεί ταυτόχρονα τις γνωστικοσυγκινησιακές διεργασίες του ανθρώπου και γ) έχει τη δύναμη να τον κινητοποιήσει συγκινησιακά. Στις θεραπευτικές ομάδες χρησιμοποιούμε μια μορφή Τέχνης όπως γλυπτά, πίνακες ζωγραφικής, κάρτες, κινηματογραφική ταινία, κολάζ, προκειμένου να αναδυθούν και ανεπίγνωστες διαστάσεις του εαυτού. Στο πλαίσιο αυτό, η δυναμική της θεραπευτικής ομάδας ενισχύεται και η διεργασία που λαμβάνει χώρα με το 'αυθεντικό', 'βγαλμένο από τον εαυτό' του κάθε θεραπευόμενου αφήγημα, εμπλουτίζεται ή και επανα-νοηματοδοτείται για την εξέλιξη του θεραπευόμενου αλλά και της θεραπευτικής ομάδας, ως συστήματος σχέσεων. Στο εργαστήριο αυτό, οι ενδιαφερόμενοι θα δοκιμάσουν τον τρόπο διεξαγωγής μιας βιωματικής άσκησης με τη χρήση μίας εκ των παραπάνω μορφών Τέχνης. Ταυτόχρονα, θα εντοπισθεί και ο διαχωρισμός αξιοποίησης της άσκησης, σε θεραπευτικό, μη θεραπευτικό και γενικότερα ψυχοεκπαιδευτικό πλαίσιο.

ΕσωτερικέςΦωνές

Ντέπυ Μαυροπούλου, Ενεργειακό Θέατρο, SomaPsychotherapy

Με αφορμή το σώμα, το θέατρο, και την προσωπική κρίση που έφεραν οι οικονομικές ανακατατάξεις στην Ελλάδα, ξεκίνησε ένα σεμινάριο που οδήγησε στην περφόρμανς ΕσωτερικέςΦωνές, βασισμένη σε προσωπικά κείμενα που έγραψε η ομάδα του ενεργειακού θεάτρου και σκηνοθέτησε η Ντέπυ Μαυροπούλου για το Ινστιτούτο Βίλχελμ Ράιχ, τον Μάιο 2014. Το σεμινάριο ΕσωτερικέςΦωνές αποτελεί ένα ακόμα θεραπευτικό εργαλείο για ομάδες, μέσα από τις απελευθερωτικές διαδρομές του θεάτρου, του αυτοσχεδιασμού και της ψυχοθεραπείας. Εσωτερικές συγκρούσεις, εμπόλεμες φωνές και αμφισβητήσεις, οδηγούν στην αλλαγή και την απελευθέρωση όταν οι παλιοί τρόποι συμπεριφοράς δεν είναι επαρκείς. Οι συμμετέχοντες γράφουν, σκηνοθετούν και παρουσιάζουν τα κείμενά τους με την καθοδήγηση του ψυχοθεραπευτή. Από την αμφισβήτηση στην κρίση, τη δημιουργικότητα, την έμπνευση, την κάθαρση, και τη συνειδητοποίηση, η Τέχνη γίνεται θεραπευτικό εργαλείο για να δρομολογηθούν νέες συμπεριφορές και τρόποι δράσης.

Το σεμινάριο ΕσωτερικέςΦωνές παρουσιάστηκε στο 10ο Διεθνές Συνέδριο Σωματικής Ψυχοθεραπείας στη Λισσαβόνα, τον Σεπτέμβριο του 2014 ενώ η περφόρμανς θα ανέβει στο Λονδίνο και στο Παρίσι και το 2016 θα παρουσιαστεί ολοκληρωμένη στο 15ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Σωματικής Ψυχοθεραπείας στην Αθήνα.

Η Ντέπυ Μαυροπούλου είναι σωματική ψυχοθεραπεύτρια, σκηνοθέτης και ηθοποιός. Το 2001 δημιούργησε το ενεργειακό θέατρο (συνδυασμός σωματικού θεάτρου και σωματικής ψυχοθεραπείας) για επαγγελματίες και φιλότεχνους. Ζει και εργάζεται στο Λονδίνο και παρουσιάζει τη δουλειά της σε συνέδρια και ημερίδες στην Ευρώπη.

InnerVoices

Depi Mavropoulou Energy Theatre, SomaPsychotherapy

Using as a starting point the body, theatre and the personal crisis that the social and economic upheavals in Greece have brought about, Energy Theatre Company created InnerVoices work-in-progress devised performance, based on texts written by the

participants of the course, and edited and directed by Depi Mavropoulou for the Reichian Institute in Athens on May 2014.

In the InnerVoices workshop, we'll explore through writing, improvisation, interaction, theatre and the body psychotherapy techniques, how the hidden issues may be transformed creatively, taking us out of the inner crisis and bringing new possibilities to our lives. It's a useful tool for practitioners to use it with their clients.

After Athens, InnerVoices project, has participated with a workshop in Lisbon on September 2014 at the 10th International Body Psychotherapy Congress. A devised performance will be presented in London, in Paris and in Athens on 2016.

Depi Mavropoulou is a licensed body psychotherapist, theatre director and actress.

On 2001 she founded the Energy Theatre: a combination of physical theatre exercises and body psychotherapeutic techniques, for performers, amateurs and enthusiasts. She lives and works in London and she showcases her work in congresses and festivals in Europe.

**Art Therapy - Κλινική πρακτική της Ψυχιατρικής Κλινικής του
Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου**

Ματίνα Καράλη

***Ειδική Θεραπεύτρια, Art Therapist στην Ψυχιατρική Κλινική του
Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου (Πα.Γ.Ν.Η),
Member of Greek Art Therapists (E.E.Θ)***

Στην Ελλάδα , παρ' ότι η ψυχιατρική μεταρρύθμιση έχει ξεκινήσει από τη δεκαετία του '90, το μοντέλο Ψυχοθεραπείας μέσω Τέχνης, αποτελεί ακόμα μία πολυτέλεια για τα μικρά νοσοκομειακά τμήματα . Γι' αυτό λοιπόν, το γεγονός ότι αυτό το μοντέλο διαμεσοποιημένης ψυχοθεραπείας είναι ενταγμένο πλέον στο θεραπευτικό πλαίσιο ενός πανεπιστημιακού γενικού νοσοκομείου από το 2012, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, έχει αναμφισβήτητα μεγάλη σημασία για την εξέλιξη της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης στην Ελληνική πραγματικότητα.

"Το ασυνείδητο είναι δομημένο σαν γλώσσα" λέει ο Λακάν και «Ο πλούτος όλων των μορφών Θεραπείας μέσω Τέχνης βρίσκεται στο ότι επιτρέπει ταυτόχρονα μια συνειδητοποίηση εαυτού, άκρως ακριβή με τη διαμεσολάβηση του εκφραστικού μέσου.» (Κ.Μάτσα, 2008)

Οι συμμετέχοντες, άνθρωποι με δυσκολία να εμπιστευτούν, να εκφραστούν, με σκέψεις μπερδεμένες, αμφιθυμικές, με ανύπαρκτη ή συγκεχυμένη επαφή με το συναίσθημα , μπόρεσαν μ' έναν εξωλεκτικό τρόπο να εκφράσουν τους φόβους, τις ανησυχίες τους, το άγχος που τους προκαλεί η ασθένεια και το στίγμα της, βελτίωσαν τις δεξιότητες και τις διαπροσωπικές τους σχέσεις. Το σημαντικότερο, νοηματοδότησαν διαφορετικά τη σχέση τους με το θεραπευτικό πλαίσιο, τον θεράποντα ιατρό τους, τη φαρμακευτική αγωγή. Αναγνώρισαν και αποδέχτηκαν την ασθένεια τους, διασφαλίζοντας περισσότερο την διατήρηση της ψυχικής τους υγείας, προλαμβάνοντας ίσως τυχόν υποτροπή της νόσου.